

BIG
PICTURE
LEARNING

מדריך ללמידה מבוססת התמחות

ג'וינט ישראל אשלים | JDC
יחד בעשייה חברתית לסטן ילדים, נוער וצעירים במצבי סיכון

המכון
לחינוך
דמוקרטי

משרד החינוך

תוכן העניינים

5	רקע	חוברות אלה תורגמו מרשת בתי הספר שפועלים במודל ה-big picture בארצות הברית ועברו התאמה עבור בתי ספר בארץ שפועלים במודל התחל"ה (התמחות, חונכות, למידה). המודל פועל במטרה לקדם שיויון הזדמנויות בחברה ובמטרה לבנות גשר בין ההשכלה הפורלמית הנרכשת בבית הספר, לבין המיומנויות וההרגלים הנדרשים להשתלב בסביבות העבודה המשתנות והחדשניות של המאה ה-21. זאת באמצעות פריצת חומות בית הספר והפיכת המרחב העירוני -קהילתי-עיסקי לחלק בילתי נפרד ממרחבי הלמידה שפתוחים עבור התלמיד. המודל הינו מודל בית ספרי תרבותי שלם ובמסגרתו פועלת מגמה לבגרות תחת קורת הגג של משרד החינוך, מפותח ומלווה בשותפות של ג'וינט אשלים והמכון לחינוך דמוקרטי. החוברות מהוות חלק מתוכנית ההכשרה והליווי של המודל, הן מחברות לראציונאל התוכנית, פורשות את עיקרי השפה הבית ספרית במודל ונותנות כלים לבעלי התפקידים השונים בבתי הספר.
		מאחלים קריאה ושימוש פורה בחומרים.
6	גילוי תחומי עניין	
6	כיצד מסייעים לתלמידים לגלות תחומי עניין - הצעות לפעילויות במסגרת קבוצת החונכות	
7	פעילויות קבוצתיות	
7	דוגמאות למערכי שיעור סביב חקר תחומי עניין אישיים	
9	איזה טיפוס אני? אבחון הטיפוסים	
12	תהליך בחירת התמחות	
13	איך תומכים את שלב יצירת הקשר הראשוני	
15	ראיונות אישיים	
17	ימי תצפית (shadow days)	
18	הבטחת מקום ההתמחות	
20	היערכות לקראת תחילת ההתמחות	
32	הערכת המנטור	
34	רפלקציה בעקבות התמחות	
36	תהליך סיום התמחות	
40	ניהול העבודה עם המנטורים	
41	טיפים לחונכים - כיצד לשמור על יחסים מצוינים עם המנטור	
41	גיוס מנטורים חדשים	
42	אדמיניסטרציה וארגון - ניהול תוכנית למידה מבוססת התמחות	
42	דוגמה לציר זמן לניהול תוכנית למידה מבוססת התמחות:	
43	ארגון החומרים מנקודת מבטו של החונך:	
44	אלטרנטיבה להתמחות	
47	למידה בעולם האמיתי	
52	קשרים	
65	חומרים של תכנון פרויקט	

רקע

תלמידים לומדים באופן מיטבי כאשר הם מונעים מתוך תשוקה ועניין. סיוע לתלמידים לחקור את תחומי העניין שלהם יאפשר להם לגלות את נקודות החוזק שלהם ולהבין מה מניע אותם ללמוד. זהו תהליך מתמשך שבו תלמידים מגלים תחומי עניין מתוך ההתנסויות השונות שלהם בעולם האמיתי. במסגרת תהליך של למידה בעולם האמיתי התלמידים מגלים עולמות חדשים ומזהים את תחומי העניין שלהם ואת התשוקה שלהם. עוד לפני שהתלמידים יוצאים ללמוד בעולם האמיתי, עליהם להבין מה הם מחפשים. חלקם מגיעים עם תחומי עניין בהם ירצו להעמיק, וחלקם ללא כיוון מוגדר. העבודה על איתור תחומי העניין ותשוקות של התלמידים נעשית באמצעות מפגשי החונכות האישית. תפקיד החונכים הוא להדריך את התלמידים במסע לגילוי תחומי העניין, מסע המתאפשר באמצעות ההתמחויות. במהלך מסע זה של למידה מבוססת התמחות, התלמידים ירכשו מיומנויות תקשורת, פתרון בעיות, רישות (networking), ועוד. הם יחשפו לבעלי מקצועות שונים, ויחוו תהליך למידה שאינו מתאפשר בכיתה הלימוד. החיבור בין ידע תיאורטי ומיומנויות מעשיות יקבל ביטוי מוחשי באמצעות למידה בעולם האמיתי. מדריך זה נועד להקנות מספר עוגנים תפיסתיים מתוך פילוסופיית החינוך לעשייה חינוכית של רשת ה-Big Picture Learning (הסיבות לעשייה) לצד פרקטיקות עבודה מוחשיות (איך עושים את זה בפועל).

גילוי תחומי עניין

בין אם התלמידים מתחילים את התהליך עם תחומי עניין נבחרים ובין אם לאו, חשוב לצאת למסע משותף של גילוי תחומי עניין. תוך כדי חקר משותף של הקהילה, התלמידים יכולים להיחשף לעולמות שלא הכירו, למשל חקר תת-ימי, מדפסות תלת ממד, או ארכיאולוגיה. כל אחד מנושאים אלה יכול לעורר בהם עניין, ולהפוך לתחילתו של מסע למידה מרתק.

כיצד ניתן לעזור לתלמידים לגלות תחומי עניין? הצעות לפעילויות במסגרת קבוצת החונכות

את הפעילויות הבאות ניתן לבצע בקבוצות קטנות או בעבודה אישית. מטרתן לחשוף בפני התלמידים את ההיצע שיש בקהילה הסובבת אותם. פעילויות אלה תורמות גם להכרות מעמיקה יותר בין חברי קבוצת החונכות ולגיבוש הקבוצה.

1. **ראיונות בזוגות** – שני התלמידים יראיינו זה את זה על תחומי העניין שלהם.
2. **ראיון של תלמיד בוגר** – התלמידים יחפשו תלמיד בוגר בעל תחומי עניין דומים ויראיינו אותו על האופן בו הפך את תחום העניין שלו למסלול התמחות.
3. **כתיבת יומן "עניין"** – התלמידים ירשמו את כל מה שהם אוהבים לעשות וינסו לאתר מאפיינים משותפים.

4. **חקר מודעות דרושים** – התלמידים יעברו על מודעות דרושים בעיתון, וינסו למצוא מודעות שמעניינות אותם.
5. **חיפוש במאגר המנטורים הקיים** – התלמידים יחפשו דברים מעניינים במאגר זה.
6. **חיפוש במאגרי מידע מקוונים** – התלמידים יבדקו במה הם מתעניינים כשהם גולשים באינטרנט.
7. **ביוגרפיה או אוטוביוגרפיה** – התלמידים יקראו ספר ביוגרפיה או אוטוביוגרפיה וינסו לזהות כיצד הדמות שמעניינת אותם מימשה את התשוקה שלה.
8. **ידיעונים של אוניברסיטאות** – התלמידים יקראו את הידיעונים ויבדקו מה מעניין אותם.
9. **"דפי זהב"** – התלמידים ינסו לאתר מקצועות שמסקרנים אותם.
10. **ביקור בספרייה או בחנות ספרים** – כל תלמיד יבחר שלושה ספרים שמעניינים אותו/ה. התלמידים יכתבו את שם הספר והנושא, וינסו לבדוק מדוע דווקא ספרים אלה עניינו אותם. אפשר לעשות פעילות דומה עם מגזינים ועיתונים.
11. **שיחות עם חברי משפחה** – התלמידים יראיינו חברי משפחה על תחביבים, תחומי עניין, הדברים שעשו כשהיו צעירים יותר, וכיו"ב.
12. **סיור בשכונה** – התלמידים יסיירו בשכונה בזוגות ויכינו רשימה של כל שמות העסקים והארגונים שעניינו אותם.

פעילויות קבוצתיות

1. **מצגות תחומי עניין** – כל תלמיד יציג במפגש החונכות מצגת של 5-10 דקות על תחום העניין שבחר, ויספר מה למד בנושא שלא ידע לפני כן.
2. **סיעור מוחות קבוצתי** – לאחר שהתלמיד הציג את תחום העניין, הקבוצה תעזור לו לחשוב על התמחות מתאימה שתוכל לקדם אותו או להתאים לו.
3. **ראיונות סביב תחום העניין עם איש מקצוע מהקהילה** – הקבוצה תציע את מי כדאי לראיין ושאלות מתאימות לראיון.
4. **"העיתון היומי"** – הקבוצה תעיין בעיתון יומי וכל תלמיד ייבחר כתבה שנוגעת לו באופן אישי או קשורה לתחום העניין שלו.
5. **"לא תאמינו עלי ש..."** – פעילות זו נועדה לבטל דעות קדומות וסטריאוטיפים. כל תלמיד יכתוב עובדה אחת על עצמו שקל לדעת, ועובדה נוספת שאי אפשר היה לנחש לגביו. העובדות של כל התלמידים יירשמו על גבי הלוח והקבוצה תצטרך לנחש איזו עובדה שייכת למי. ניתן גם להשתמש בסיפורים של ידוענים שלעולם לא היינו מנחשים לגביהם עובדות שונות.
6. **בנק חוזקות** – בדומה לפעילות הקודמת, התלמידים יכתבו מיומנויות שהם טובים בהן, וכאלה שפחות. השיחה בעקבות הפעילות תאפשר נקודת מבט רחבה יותר על מגוון החוזקות ותחומי העיסוק המתאימים.
7. **יריד משרות בית-ספרי** – היריד יתבסס על הפעילות הקודמת, ויקשר בין מיומנויות למשרות ותחומי עיסוק מתאימים. כל קבוצת חונכות תרשום את כל סוגי המשרות ותחומי העיסוק

שעלו בקבוצה על גבי פוסטרים, אותם יתלו מחוץ לדלת כיתת החונכות. התלמידים יתבקשו לעבור על הפוסטרים שייתלו ברחבי בית הספר ולמצוא משרה אחת שמעולם לא שמעו עליה, משרה שנראית להם מעניינת אך מעולם לא חשבו לעסוק בה, ומשרה אחת שהם מכירים והיו רוצים לעסוק בה. בהמשך, התלמידים יחזרו לכיתות החונכות ויראיינו זה את זה, בזוגות או קבוצות קטנות. לאחר סיום הראיונות התלמידים יכתבו ביומנים שלהם מהן המיומנויות ואלו כישורים נדרשים כדי לעסוק במשרות אלה.

דוגמאות למערכי שיעור סביב חקר תחומי עניין אישיים

מטרות

- לחבר תלמידים לתחומי העניין שלהם דרך פעילות מגוונת.
- לבנות מערכות יחסים תומכות בקבוצת החונכות.
- לפתח מיומנות חקר.

דוגמה ראשונה: יצירה

חומרים:

בצק יצירה

מהלך השיעור:

שלב ראשון - דמיון מודרך (5 דקות)

החונכים יבקשו מהתלמידים לחשוב על מצב / תקופה / זמן / אירוע בחייהם שכלל מעורבות פעילה שלהם במשהו שעשו, או התעמקות בעשייה עד

ששכחו מה השעה או כמה זמן עבר, רגע שבו הרגישו שהם יוצרים משהו נפלא. לדוגמה, הצלחה בפעילות ספורטיבית, רגע של תובנה, ספר נפלא שקראו, שיר או סיפור שחיברו, או מקרה בו בישלו או אפו משהו מעולה.

שלב שני - יצירה (10 דקות)

החונכים יבקשו מהתלמידים ליצור פסל מהבצק שמסמל את התחום שמעניין אותם. התלמידים יציגו את הפסל לשאר התלמידים בקבוצה.

שלב שלישי - חקר ודיון קבוצתי (10 דקות)

החונכים יבקשו מהקבוצה להתחלק לזוגות – התלמידים יראיינו זה את זה לגבי הפסל.

לשלב זה שתי מטרות מרכזיות:

- לחלוק זה עם זה את תחומי העניין, ולהבין לעומק מהי הסיבה שבחרו בתחום עניין זה, מה משך אותם וכד'. כלומר, פעילות זו תסייע להם להבין שהבחירות שהם עושים אינן שרירותיות, ושיש מקום ללמידה לעומק של עצמם.
- להבין מהי שאלה טובה, שיכולה לסייע לתלמיד האחר להבין טוב יותר את הבחירה.

דוגמאות לשאלות:

- תאר את הפסל שלך. מה הוא מיצג? מדוע בחרת להציג אותו דווקא באופן הזה?
- מה התשוקה שביטאת באמצעות הפסל? כיצד התחלת להתעניין בתחום זה? ממה מורכב תחום עיסוק זה? מה מהדברים האלה מושך אותך במיוחד?
- כמה זמן אתה עוסק בתחום זה? האם זה משהו שאתה עוסק בו למשך תקופות ארוכות או קצרות?
- האם מישהו מהמשפחה והחברים שלך עוסק בכך

גם?

- באיזה אופן תחום עיסוק זה מגדיר אותך? האם אתה מתבונן על עצמך מבחוץ?
- האם יש לך מטרות שהצבת לעצמך לגבי המשך העיסוק בתחום הזה?
- האם יש לך תחומי עניין דומים?

שלב רביעי - סיכום קבוצתי (10-5 דקות)

החונכים ישאלו את התלמידים מה למדו על חבריהם במהלך הפעילות.

באיזה אופן הנושאים שלכם שונים זה מזה??

האם ובאיזה אופן הפעילות תרמה לכם?

האם הצלחתם ליצור את מה שדמיינתם?

האם השילוב של פעילות יצירתית סייע לכם לפרט

על הנושא, או שזה דווקא הגביל אתכם??

שלב חמישי - כתיבה רפלקטיבית אישית

התלמידים יכתבו על החוויה באופן רפלקטיבי.

דוגמה שנייה: האנטומיה של העניין

חומרים:

גליון נייר גדול (עליו אפשר לשרטט אדם בגודל מלא) טושים בצבעים שונים (כמספר התלמידים בכל קבוצה)

שלב ראשון:

התלמידים יתחלקו לארבע קבוצות. כל קבוצה תבחר נציג שאת תווי המתאר שלו ישרטטו על גבי הגיליון.

כל אחד מהתלמידים ישתמש בטוש בצבע אחר. שלב שני:

כל אחד מהתלמידים ישיב על השאלות הבאות ואת

התשובות יניחו בהתאמה על גבי הגוף המשורטט:

ראש - על מה אני אוהב/ת לחשוב?

ידיים - מה אני אוהב/ת לעשות?

לב - מה חשוב לי? ממה "אכפת" לי?

רגליים - איפה אני אוהב/ת להיות? לאן אני

אוהב/ת ללכת?

שלב שלישי:

לאחר שכל התלמידים בקבוצה שיתפו זה את זה

בתשובות, הם יחפשו יחד קווי דמיון ושוני.

דוגמה שלישית: ארבע הפינות

הכנות וחומרים:

לכל משתתף כלי כתיבה ונייר

מחלקים את החדר לארבע חלקים. בכל פינת חדר

ממקמים שלט:

- מסכים מאוד (3 נקודות)
- מסכים (2 נקודות)
- לא מסכים (1 נקודה)
- לחלוטין לא מסכים (0 נקודות)

החונך יקריא היגד והמשתתפים יעמדו לצד השלט

שמתאים למידת ההסכמה שלהם עם ההיגד שהוקרא.

בכל סיבוב תלמיד אחד מכל פינה יסביר מדוע בחר

במיקום זה.

בסוף כל סבב התלמידים יוכלו לראות אילו היגדים

קיבלו את הניקוד הכי גבוה. לאחר מכן התלמידים

יתקבצו בקבוצות על פי היגדים אלה ויקיימו דיון

קבוצתי על נקודות הדמיון והשוני שישנן גם בתוך

קבוצה של משתתפים דומים.

רשימת ההיגדים:

אני אוהב/ת סרטי אימה או סרטי מתח	גופני
אני אוהב/ת לרקוד	גופני
קל לי ללמוד סוג של ספורט חדש	גופני
אני רואה תמונות בראש	חזותי
אני שמ/ה לב לאופן בו משתמשים בסמלים בפרסומות	חזותי
קל לי לעקוב אחר הוראות הגעה למקום חדש	חזותי
אני אוהב/ת להבין כיצד עובדים מחשבים	לוגי
אני אוהב/ת לארגן דברים	לוגי
קל לי לנהל תקציב	לוגי
אני ממציא/ה שירים	מוסיקלי
אני אוהב/ת להקשיב למוסיקה כשאני לומדת	מוסיקלי
אני קשוב/ה לצלילים בחיי היומיום	מוסיקלי
אני אוהב/ת בעלי חיים מכל הסוגים ונהנה/ית לטפל בהם	טבע
אני אוהב/ת להיות מחוץ לבית ביום ובלילה	טבע
אני אוהב/ת לצפות בתוכניות על טבע	טבע
אני מבינה/ה היטב מה אנשים מרגישים	אנשים
אני אוהב/ת פעילויות חברתיות ומשחקי חברה	אנשים
אני אוהב/ת לעזור לאנשים ללמוד דברים	אנשים
אני אוהב/ת לבלות זמן עם עצמי בחשיבה	עצמי
הרעיונות שלי שונים מאלה של החברים שלי	עצמי
אני מגדיר/ה עצמי כאדם רוחני	עצמי
אני אוהב/ת מופעי סטנד-אפ	ורבלי/מילים
אני יכול/ה לחקות מבטאים מוזרים	ורבלי/מילים
אני כותב/ת שירה/סיפורים	ורבלי/מילים

איזה טיפוס אני? אבחון הטיפוסים

אינטליגנציה גופנית

שחקן/ית, רקדן/ית, שחיין/ית, אקרובט/ית, אתלט/

ית, פיסיותרפיסט/ית, מנתח/ת, מכונאי/ת, נגר/ית,

מורה לחינוך גופני, יהלומן/ית, דוגמן/ית, עובד/ת בניין,

איש/אשת מלאכה, רתך/ת, כוריאוגרף/ית

אינטליגנציה חזותית (משיכה לעבודה עם תמונות וסמלים)

מעצב/ת אתרי אינטרנט, צבע/ית, פסל/ת, מתכנן/ת ערים, אדריכל/ית, מעצב/ת, צלם/ת, מורה לאומנות, ממציא/ה, טייס/ת, מעצב/ת שיער, מכונאית, מעצב/ת פנים, מטפל/ת באומנות, מהנדס/ת

אינטליגנציה לוגית (גישה לוגית למצבים)

סוכן/ת נסיעות, טכנאית, שף/ית, עורך/ת דין, חוקר/ת, אסטרונום/ית, עורך/ת, רואה/ת חשבון, מנתח/ת מערכות מחשב, אנליסט/ית, ספרן/ית, סטטיסטיקאי/ת, מתכנת/ת מחשבים, אקטואר/ית, ברוקר/ית, מתמטיקאי/ת, מהנדס/ת, פיסיקאי/ת, חתם/ת

אינטליגנציה מוסיקלית (משיכה לעיסוק במוסיקה ולחנים)

זמר/ת, מלחין/ה, מוסיקאי/ת, מנצח/ת, תקליטן/ית, מכוון/ת פסנתרים, מטפל/ת במוסיקה, כותב/ת שירים, מהנדס/ת הקלטה, מנהל/ת מקהלה, מורה למוסיקה, מעתיק/ת מוסיקה, סוכן/ת מכירות של כלי מוסיקה, מהנדס/ת קול, עורך/ת מוסיקלי/ת, מתקן/ת כלי נגינה, נגן/ית בלהקה.

אינטליגנציה טבעית (מודעות לטבע ולסביבה)

אוקיאנוגרף/ית, חוואית, חקלאית, גנן/ית, מאלף/ת חיות, עובד/ת גן חיות, יערן/ית, בוטנאי/ת, גיאולוג/ית, עובד/ת מעבדת חקלאות ימית, מדען/ית סביבתי, מטאורולוג/ית, פליאונטולוג/ית, אסטרונום/ית, וטרינר/ית, אקולוג/ית

אינטליגנציה אנושית (בין אישית - מסתדר טוב עם אנשים)

פוליטיקאי/ת, מנהיג/ה דתי/ת, איש/אשת מנהלה,

אנתרופולוג/ית, בורר/ת, איש/אשת עסקים, עוזר/ת אישית, סוציולוג/ית, איש/אשת יחסי ציבור, יועץ/ת, פסיכולוג/ית, שוטר/ת, איש/אשת מכירות, פקיד/ת קבלה, מלצר/ית, אח/ות בית חולים, סייעת/ת למורה, סייעת/ת בגן, מנהל/ת

אינטליגנציה אישית (יכולת ניהול עצמי)

מחבר/ת רומנים, איש/אשת דת, יועץ/ת, אמן/ית, מטפל/ת, תיאולוג/ית, מאמן/ת כושר, סוכן/ת אמנים, כותב/ת, מגשר/ת, עובד/ת סוציאלי/ת, יועץ/ת תזונה, מורה לפסיכולוגיה, יזם/ית

אינטליגנציה מילולית (שימוש יעיל בשפה)

מוקדן/ית, מדריך/ת תיירים, סופר/ת, מחזאי/ת, כתב/ת, מנחה תכנית אירוח, מורה לאנגלית, ספרן/ית, עובד/ת ארכיון, סייעת משפטית, עורך/ת, מזכיר/ה, שדרן/ית רדיו, מתרגם/ת, קלינאי/ת תקשורת.

דוגמה רביעית: מיפוי קהילתי

מטרות:

- הכרות עם העסקים והארגונים בקהילה.
- תרגול ראשון ביצירת קשר והצגה עצמית.

חומרים:

מפה של השכונה

המשימה:

חלוקה לקבוצות של 4-5 תלמידים.

כל קבוצה תקבל אזור גיאוגרפי מוגדר בקרבת בית הספר.

כל קבוצה תמפה את כל העסקים והארגונים באזור זה: אילו שירותים הם נותנים?

התלמידים יתבקשו להביא מכל ארגון כרטיס ביקור ופרטי איש קשר להתחלת תקשורת.

נציגי בית הספר יסייעו ליצירת הקשר.

כל אחד מהתלמידים בקבוצה יתרגל תסריט שיחת היכרות לפחות פעם אחת.

על כל קבוצה להצטייד ב:

- כלי כתיבה.
- מחברת.
- חיוך כובש.
- סבלנות
- נכונות להצליח.

התוצר של כל קבוצה:

- מפה עליה מסומנים שמות העסקים/הארגונים.
- כרטיסי ביקור/פרטי אנשי קשר ליצירת קשר.
- תחושת הישג על הפניה העצמאית וההיכרות עם בתי העסק השכנים.

דוגמה חמישית: אירוע ספיד-מנטורינג בית-ספרי

מתאם ההתמחויות יארגן יריד התמחויות עם מנטורים פוטנציאליים מהקהילה בבית הספר.

חומרים והכנות:

10 שולחנות מסודרים בשורה, סביב כל שולחן 4-5 כסאות

דפי הנחיה לתלמידים

כרטיסים עליהם רשומים שמות המנטורים ובתי העסק / הארגונים, שיונחו על השולחנות.

לכל קבוצת תלמידים 5 דקות ללמוד על תפקיד המנטור והארגון שהוא מייצג.

בכל חמש דקות מחליפים התלמידים שולחן.

דף הנחיה לתלמידים

שם התלמיד:

הנחיות:

1. התחלקו לקבוצות, בכל קבוצה חמישה תלמידים.
2. יעמדו לרשותכם חמש דקות להכיר את המנטור ואת העסק שהוא מייצג.
3. השתתפו בשאלת השאלות.
4. היו מקצועיים! תיהנו!
5. אם מסקרן אתכם להמשיך ולשוחח עם אחד המנטורים, תוכלו להמשיך לעשות זאת בתום הסבב.
6. מלאו טבלה זו במהלך הפעילות, והגישו לחונך.
- 7.

	שם המנטור	שם העסק	משהו שלמדתי במהלך השיחה
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

דוגמה שישית: פעילות "מי אני"

בקשו מהתלמידים למספר את הדף שלהם מ- 1 עד 20 ולהשיב עשרים פעמים על השאלה מי אני (בכל מקרה, לא פחות מ-20). ברשימה יכולים להופיע תפקידים, רגשות, תכונות וכל היבט אחר בחייהם.

תהליך בחירת התמחות

לאחר שלב ההיכרות, זיהוי תחומי העניין, חיבור לתשוקות ואיתור החוזקות, לחונכים תהיה תמונה בהירה יותר לגבי הפרופיל של כל אחד מהתלמידים. תמונה זו תסייע לחונכים לכוון את התלמידים בחיפוש השלב הבא הוא מציאת התמחות מתאימה. התלמידים יעברו ראיונות, ימי תצפית (shadowing days) וימי התנסות עד לבחירת ההתמחות המתאימה. חלק זה של המדריך נועד להכין את התלמידים לשלבים הללו כך שייגיעו מוכנים ומקצועיים. על אף החשש שהתלמידים אינם מוכנים להשתלב בעולם העבודה, שהם אינם מקצועיים מספיק או שהתנהגותם אינה בוגרת, סביר שתופתעו. נערים ונערות נוטים להתאים עצמם לסביבה בה הם נמצאים. יחד עם זאת, ישנן פעולות שניתן לעשות ולתרגל כהכנה לכניסה לעולם ההתמחות. למשל, לעבוד על האופן בו יציגו את עצמם, שפת הגוף, קשר עין, לחיצת יד. הם יוכלו לתרגל זאת תחילה בשטח בית הספר (למשל: יציגו את עצמם בפני צוות המורים או בשיבת הנהלה). לא צריך להתעכב זמן רב על ההיערכות והתרגול - ככל שהתלמידים יחוו ויתנסו יותר בשלב החיפוש והראיונות בפועל, כך תגבר המוטיבציה שלהם להתחיל את ההתמחות.

שאלות מנחות לבדיקת מוכנות להתמחות

- שם התלמיד/ה:
1. אני מסוגלת/להציג את בית הספר שלי
 2. אני יודעת/במה אני מתעניין/ת ומדוע
 3. אני מבין/ה מהן מטרות ההתמחות
 4. אני מכיר/ה את התנאים והשלבים בהתמחות
 5. הדגמתי יכולת לעשות ראיון טלפוני מקצועי
 6. הדגמתי ראיון התנסות
 7. אני יודעת/כיצד להתלבש באופן מתאים למקום ההתמחות
 8. אני יודעת/להציג את עצמי
 9. הכנתי שאלות מעמיקות לראיון
 10. אני יודעת/מה עלי להביא לראיון
 11. אני יודעת/להשתמש באופן מתאים בשפת הגוף שלי (לחיצת יד, קשר עין וכד')
 12. יש לי תיבת דואר (מייל) בה השתמשתי למשלוח מסמכים למקום ההתמחות
 13. אני מסוגלת/לארגן את הניירת שלי ביעילות
 14. אני מסוגלת/להגיע בכוחות עצמי למקום ההתמחות
 15. אני מסוגלת/להבחין האם מקום ההתמחות מתאים לי

כיצד ניתן לתמוך בשלב יצירת הקשר הראשוני

השלב הראשון הוא ראיונות איסוף מידע. מטרת הראיונות לאסוף מידע על מקום ההתמחות. עבור תלמידים רבים זו התנסות ראשונה בראיון של אדם לא מוכר והם יזדקקו לתמיכה והנחיה.

שלבי יצירת הקשר:

- תחילה על כל תלמיד להחליט לגבי המקום המתאים. כדאי להכין מראש את מאגרי המידע בסיוע מתאם ההתמחות, כרטיסי הביקור שנאספו על ידי התלמידים בסיוע השטח שלהם, דפי זהב, מאגר מקוון וכד'.
- רצוי שהפעילות תתואם עם מתאם ההתמחות כדי לווסת את הפניות למקומות ההתמחות, ולא להציף אותם.
- התלמידים יכינו את הראיון ויעברו עם החונכים על השאלות שהכינו מראש. יחד יקבלו החלטה בנוגע לסוג הראיון - טלפוני או פנים אל פנים.
- החונכים יעודדו את התלמידים לאסוף חומר רקע על מקום ההתמחות כדי להכין שאלות מעמיקות לראיון.
- החונכים יארגנו פעילות שתאפשר לתלמידים לתרגל את הראיון עם תלמידים בוגרים שהתמחו במקום דומה.
- החונכים (או מבוגר אחר) ילוו את התלמידים בראיון הראשון.
- התלמידים יתרגלו בכל שבוע מספר שיחות.

רפלקציה בעקבות הראיון:

- בקשו מהתלמידים לכתוב רפלקציה מהירה על הראיון.
- דברו על החוויות בקבוצת החונכות: כיצד הרגישו?

האם הרגישו בטוחים? האם נהגו בכבוד? האם השיבו להם בכבוד? מה למדו על האדם איתו דיברו, או על מקום ההתמחות? האם היו רוצים לערוך שם יום תצפית? מה יעשו אחרת בראיון הבא?

- רצוי להכין מראש טופס סיכום ראיון, אותו יוכלו התלמידים למלא מיד לאחר ביצוע הראיון.
- עודדו את התלמידים לשתף ולחלוק מקומות חדשים שגילו, שאולי יעניינו את חבריהם.
- בסיום וודאו כי נשלחו מכתבי תודה למקומות ההתמחות ששיתפו פעולה, ושמידע אודות מקומות וקשרים חדשים הועבר למתאם ההתמחות.

תרחיש שיחה טלפונית

תרחיש שיחה מוכן מראש נועד להדגים לתלמידים את הפשטות שבקיום שיחה טלפונית. יחד עם זאת, ועל אף שניתן כמובן להיעזר בתרחיש השיחה המוכן מראש, מומלץ לכל תלמיד להכין תרחיש שיחה אישי, גם על מנת להתאמן אך גם כדי להתאים את התרחיש לסגנון האישי של כל תלמיד. להלן רשימת המלצות של "עשו ואל תעשו" בשיחה טלפונית:

עשו

- הציגו את עצמכם.
- וודאו מה שם האדם איתו אתם משוחחים.
- היצמדו לרעיון המרכזי.
- הציגו את בית הספר ואת תכנית ההתמחות.
- הציגו את התשוקה שלכם.
- שאלו שאלות שמעניינות אתכם לגבי מקום ההתמחות.
- בדקו זמינות של מקום ההתמחות בימים השמורים להתמחות בבית הספר.
- קבעו פגישות לצורך ראיון ובדיקת התאמה - דאגו

לקבל פרטי קשר של האדם איתו תיפגשו.
 • אשרו את תאריך ושעת הפגישה שנקבעה.

אל תעשו

- אל תיקחו את זה "אישית".
- היו מוכנים להשאיר הודעה מוקלטת - הכינו אותה מראש.
- היו מוכנים לכתוב מסרים או הודעות ולקבוע תאריך לראיון ביומן.
- זכרו כי אחרים לא מכירים את עולם המושגים שלנו (יום תצפית / התמחות וכו') ולכן עליכם להיות מוכנים לתת הסבר קצר.
- חלק מהמקומות כלל לא מכירים את בית הספר שלנו - הכינו הסבר קצר וקולע של מי אנחנו.
- ספרו לחונך מה היה תוכן השיחה בקצרה ועדכנו את "יומן השיחות המקוון".
- אל תעלו את נושא ההתמחות בשיחה הראשונה - הדבר עשוי להרתיע או לבלבל.
- נסו ליצר התחייבות "במנות קטנות", למשל: "אני זקוק ל-30 דקות מזמנך לצורך ראיון / היכרות עם המקום (למילה "ראיון" יש הקשר מידי של חיפוש עבודה – הקשר שעשוי להרתיע).
- היו ממוקדים ואל תרבו במילים – ריבוי עשוי לעייף.
- אתם למעשה מבקשים טובה – כך שהיו סבלניים ומנומסים.
- אל תשכחו לנשום!
- בהצלחה - הביאו גאוה לבית הספר!

פעילות לתרגול ראיונות טלפוניים

חלקו את קבוצת החונכות לקבוצות של שלושה תלמידים. לכל קבוצה הצמידו מבוגר מתנדב או תלמיד בוגר.
 התלמידים יגיעו עם תרחיש ראיון טלפוני מוכן. כל

תלמיד בתורו יערוך סימולציה של ראיון טלפוני מול המבוגר. יתר תלמידי הקבוצה יתנו משוב ויעודדו אחד את השני.

אפשרות נוספת היא להכין מאגר מתנדבים (חברים או עמיתים של החונכים) שיהיו מוכנים לתרגל ראיון טלפוני עם התלמידים, ויהיו זמינים בשעות מסוימות.

יצירת קשר באמצעות דוא"ל

מומלץ לקיים שיחות טלפוניות עם מקומות ההתמחות הפוטנציאליים - היות ושיחה היא יותר אישית וקשה יותר להתעלם ממנה, ובנוסף כי היא מסייעת לתלמיד לפתח מיומנויות וכישורים בעלי ערך. אולם לעיתים מתאים יותר ליצור את הקשר הראשוני באמצעות דוא"ל. כתיבת הודעת מייל שתהיה יעילה גם היא מיומנות הנדרשת מהתלמידים. מומלץ להשתמש במייל ככלי מעקב בהמשך לשיחה הטלפונית הראשונה - במידה ולא קיבלנו תשובה, כדי להדגים עניין ורצינות, או במידה והתעוררו אצל התלמיד שאלות לאחר השיחה הטלפונית (ישנם תלמידים המתקשים באופן מיוחד בתקשורת בעל פה, והכתיבה נוחה להם יותר).

בנוסף, הודעת המייל יכולה להיות מכתב תודה על זמן השיחה והיחס האישי שניתן במהלך שיחת הטלפון או יום התצפית.

כמובן שכאשר מתחילים התמחות בפועל, הקשר באמצעות דואר אלקטרוני הופך לחלק מהתקשורת השוטפת.

הנחיות בנוגע לתקשורת באמצעות דואר אלקטרוני

- צרו כתובת מייל מקצועית: שם מלא, ללא כינויי חיבה או סלנג.

- הקפידו להשתמש בשורת הנושא.
- הבינו כיצד להשתמש בשורות ה- CC/ BCC ומה ההבדל ביניהן.
- השתמשו בתבונה באפשרויות של "השב" ו"השב לכולם".
- תרגלו איך משתמשים בקבוצת תפוצה.
- וודאו שאתם יודעים איך מוסיפים קובץ.
- וודאו שאתם יודעים איך מסמנים מיילים חשובים/ מועדפים.
- כדאי לשמור את סיסמת המייל ביומן הבית ספרי (למקרה שתשכחו).
- רצוי לתרגל משלוח מיילים לפני ששולחים הודעות למנטורים בקהילה. ניתן לשלוח טיוטה לחונכים. קבלו הסבר מהחונכים לגבי דואר זבל (ספאם) ווירוסים, ומדוע לא פותחים מיילים מכתובות לא מוכרות.
- על החונכים לקשר בין לימוד מיומנויות השימוש במיילים לשיעורים הקשורים להתנהלות בטוחה ברשת.

ראיונות אישיים

זהו שלב מרגש מאוד עבור התלמידים שיוצאים למפגש עם העולם האמיתי בפעם הראשונה. חוויה זו לרוב מגבירה את המוטיבציה של התלמידים ואת רצונם להתחיל את שלב ההתמחות.

כתיבת שאלות הראיון

ההכנה לקראת יציאה לראיון כוללת הכנת שאלות - רצוי רשימה מודפסת (באופן כזה שמשאיר מקום לתשובת המנטור בראיון), הכנת תכנית נסיעה מפורטת, ארגון הציוד הנדרש כמו כלי כתיבה וכרטיס נסיעה באוטובוס. על החונכים לאשר את מהלך הראיון.

נושאים שמומלץ לשלב בראיון

הניסיון המקצועי של המנטור, ההשכלה שלו והתשוקות שלו.
 תיאור יום עבודה טיפוסי.
 תחומי קריירה משיקים לתחום זה.
 פרויקטים עליהם המנטור עובד.
 שאלות המשך - כאשר המנטור משיב, כדאי לחשוב אם יש שאלת המשך שתרצו לשאול שתבהיר את הנקודה, או תספק לכם מידע נוסף. שאלות המשך מדובבות ומראות שאנו מתעניינים במה שיש לצד השני לומר.
 למשל:
 שאלה: "מדוע החלטת לעסוק במקצוע זה?"
 תשובה: "כי אני אוהבת לעבוד עם ילדים"
 שאלת המשך: "איזה היבט בעבודה עם ילדים מושך אותך?" או "האם תמיד אוהבת לעבוד עם ילדים?"
 אל תשכחו להודות למנטור בסוף הראיון.

דוגמה לשאלות ראיון

על המנטור:

- איך התחלת להתעניין בתחום זה?
- מהם תחומי העניין שלך?
- איך השגת את העבודה הזו?
- מה כוללת העבודה שלך?
- מה עזר לך להתכונן למקום העבודה ולתפקיד?
- אילו כישורים והשכלה צריך כדי להתקבל?
- איך נראה יום עבודה טיפוסי?
- מהם החובות שלך?
- מהם תחומי האחריות שלך?
- מה את/ה אוהב/ת במקום העבודה שלך? בתחום העיסוק שלך?

על הארגון:

- מה גודל הארגון?
- מה מטרות הארגון?
- אילו תחומי עיסוק יש בארגון זה? אילו תפקידים?
- כמה עובדים יש בארגון?
- מה תפקיד המחלקה הזו בארגון?
- מה אנשים לומדים כשהם עובדים בארגון זה ובמחלקה זו?
- כיצד הארגון משפיע על הקהילה?
- איך ההרגשה לעבוד בארגון הזה?
- איך סביבת העבודה?

טיפים - עשו ואל תעשו בראיון:

- בשלב זה, לאחר חקר תחומי עניין, אימון בראיונות טלפונים, היכרות עם העסקים בקהילה והיערכות לראיון, התלמידים אולי לא מרגישים מוכנים אבל הם בהחלט מוכנים. זה הזמן לצאת ולהכיר את מקומות ההתמחות באופן בלתי אמצעי, להתרשם ולתעד את החוויה. להלן מספר הצעות למהלך הראיון:
- צאו מוקדם והגיעו בזמן.
- הגיעו מוכנים: אל תשכחו יומן, תדפיס שאלות הראיון, כלי כתיבה, כרטיס ביקור או כתובת מייל מודפסת מוכנה להגשה.
- בחרו לבוש המתאים לארגון אליו אתם מגיעים.
- היו רגועים ואדיבים.
- התכוננו והגיעו מוכנים.
- דברו ברור.
- הציגו עצמכם בשם מלא וציינו את הסיבה שהגעתם.
- צרו קשר עין, לחצו יד.
- אם המנטור מדבר מהר, בקשו ממנו להאט כדי שתוכלו לכתוב את התשובות.

- שאלו שאלות המשך.
- בקשו סיור במקום.
- הודו למנטור. שתפו את החונכים בתובנות שלכם בנוגע לראיון.

כתיבת מכתבי תודה

באמצעות כתיבת מכתבי תודה, אתם יכולים להפגין את הרצינות שלכם. זו דרך להודות למנטורים הפוטנציאליים על זמנם, לאפשר להם להכיר אתכם מעט ולסלול את הדרך להגיע ליום תצפית ולאחר מכן להתמחות.

ניתן לשלוח מכתבי תודה במייל או בדואר. הדבר חשוב להקפיד עליו הוא ניסוח אישי, כדי שהמכתב לא יראה כמכתב סטנדרטי שנשלח לכולם. לכן רצוי לפרט מעט. תוכלו לציין את הסיבה למכתב התודה או לפרט מעט בנוגע למפגש עם המנטור. לא לשכוח להוסיף פרטי התקשרות!

דוגמה למכתב תודה

עליזה יקרה,
אני מקווה ששלומך טוב.
כפי שאת יודעת, בימים אלה אני עושה את צעדי הראשונים בלמידה בעולם האמיתי.
רציתי לנצל את ההזדמנות ולהודות לך על הזמן שהקדשת לי. היה לי מרתק להכיר מקרוב את המכון לחקר סרטן הדם, ועל אף שלא יצא לי לבלות אתכם זמן רב, למדתי עובדות שלא ידעתי על סוגי סרטן דם שונים וההשפעה שלהם על החולים. בנוסף למדתי רבות על הדרך שבה הארגון שלכם מנסה למצוא תרופה למחלה זו.
אני מאחלת לך ולארגון שלכם הצלחה רבה. בברכה,
רונית כהן

ימי תצפית (shadow days)

בחירת מקום התמחות היא לא עניין של מה בכך. זוהי החלטה משמעותית, שכן התלמידים יבלו במקום ההתמחות סמסטר שלם ולכן חשוב שחווית הלמידה תהיה משמעותית עבורם. לכן, במידה והתלמיד מרגיש שהוא רוצה להעמיק ולהכיר את מקום ההתמחות, וכי לא קיבל מספיק מידע ביום הראיון, המנטור יסייע לו בתיאום יום תצפית (יום "צל").

יום תצפית הוא יום בו התלמיד מבלה במקום ההתמחות ומנסה להרגיש האם הוא משתלב. היות והתלמידים פעילים במציאת מקום התמחות, גם הם יכולים ליזום יום תצפית ולעדכן את החונכים. התלמידים מנצלים יום זה כדי להעמיק ולשאול שאלות, לחוות שיגרה של יום עבודה ולהבין האם זהו המקום המתאים עבורם.

רפלקציה לאחר יום התצפית

בקשו מהתלמידים לתעד את החוויה ביומן או להכניס לתלקיט האישי שלהם.
לאחר יום התצפית יכתבו התלמידים "רישום אנתרופולוגי על יום התצפית" (shadow day anthropology), אותו יציגו לשאר התלמידים בקבוצה שיתנו להם משוב על החיבור.

קיימו שיחות אישיות עם התלמידים לאחר יום התצפית. שאלו אותם שאלות מנחות, כגון: איך היתה החוויה עבורם? מה הם למדו? האם המקום עורר בהם רצון להתמחות שם? מה יהיה התפקיד שלהם אם יקיימו שם את ההתמחות שלהם?בקשו מהתלמידים לקיים מצגת קצרה במסגרת מפגשי החונכות בכיתה. וודאו כי התלמידים העבירו את פרטי המקום ואנשי הקשר למתאם ההתמחויות.

כדאי להכריז על התלמידים שיצאו לימי תצפית במסגרת מפגשי איסוף הבוקר (PMU) כדי ליצר תרבות של שיתוף ועידוד סביב ההתנסויות.

ארגון ימי התצפית - היבטים אדמיניסטרטיביים לחונכים

- החונכים צריכים לסייע לתלמידים לתאם ימי תצפית בשל ההיבטים המשפטיים והביטוחיים.
- בשיחה טלפונית לעסק או לארגון, תנו סקירה קצרה על בית הספר, על העקרונות של חקר תחומי עניין ולמידה דרך התנסות בעולם האמיתי. אם מדובר בארגון גדול כדאי להתחיל ממחלקת משאבי אנוש.
- הסבירו את מטרת יום התצפית: התלמידים בוחנים את המקום ביחס לתחומי העניין, באמצעות התלוות לאדם אשר עוסק במקצוע בו בחרו.
- תאמו מועד לעריכת יום התצפית ושעות מתאימות.
- תאמו עם המארח קבלת דף הנחיות מכם בנוגע לאופן ליווי התלמידים במהלך יום התצפית.
- הסבירו אודות טפסי הסכמה שיש למלא ולהחזיר חתומים (וודאו כי על גבי הטופס רשומים פרטי הקשר של בית הספר).
- וודאו כי נציגי בית העסק / הארגון מבינים שהתלמידים יגיעו למקום עם מבוגר מלווה ולא יישארו לבד במקום.
- השאירו פרטי קשר למקרה של שאלות או מקרי חירום.
- בנוגע לשאלות בנושא ביטוח - הסבירו את המצב הביטוחי לאשורו.

הצעה לפעילות בית ספרית - יום תצפיות בית ספרי לכל תלמידי שכבה ט'

- יום מרוכז במהלך החודשים אוקטובר-נובמבר, בו כל תלמידי השכבה יוצאים במרוכז ליום תצפית.

- היום מאורגן על ידי מתאם ההתמחות שדואג לכל ההיבטים התפעוליים. ארגון יום תצפית כזה דורש מאמץ רב אך זוהי דרך מצוינת להשיק את היציאה להתמחויות ולעגן את זה בתרבות הבית-ספרית.

הכנת התלמידים לכתיבת יומן מלווה יום תצפית

- כתבו על נושא אחד שעניין אתכם או שלמדתם ביום התצפית.
- האם מקום מסוג זה הוא מקום בו הייתם רוצים לעבוד? מדוע?
- מה הכי פחות אהבתם?
- מה חשבתם על התפקיד בו צפיתם? האם הוא מאתגר? משעמם? הציגו נתונים שיתמכו בדעתכם.
- מה חשבתם על הארגון בו צפיתם? מה היתה האווירה בו? האם נראה שאנשים נהנים מעבודתם?
- כמה זמן הארגון שוכן בשכונה בה הוא נמצא? איזו שכונה זו?
- אילו שירותים הארגון מספק? מיהם לקוחותיו?
- האם תוכלו לדמיין את עצמכם מתמחים שם? מדוע?
- תארו מה נראה לכם שתעשו שם במהלך יום עבודה.
- תארו את האדם בו צפיתם, תארו את התפקיד שלו.
- האם הייתם רוצים לעשות תפקיד כזה? מדוע?

הבטחת מקום ההתמחות

לאחר שהתלמיד ביקר במקום ההתמחות הפוטנציאלי, ראיון את המנטור, הכיר את סביבת העבודה ואולי אף קיים יום תצפית, הגיע הרגע להפוך את "האתר" למקום התמחות רשמי. לפני יצירת הקשר עם הארגון, חשוב לוודא עם כל תלמיד כי הוא בטוח לגבי רצונו להתמחות שם, ולתאם ציפיות לגבי מידת

המחויבות לסיום תהליך התמחות של שלושה חודשים, ולסיום הפרויקט המעשי שלו.

החונכים או מתאמי ההתמחויות ייצרו קשר טלפוני ראשוני להצגת האפשרות של התמחות בבית העסק או הארגון. חשוב שנושא ההתמחות יוצג על ידם ולא על ידי התלמידים. חשוב להציג את ההתמחות כחלק מהתכנית של בית הספר, להציג את הרציונל של דרך למידה זו, לגבות את השיחה בחומרים שנשלחים אודות תכנית ההתמחות ולהפנות לאתר האינטרנט של בית הספר, כך שיוכלו להתרשם מהיקף התכנית. חשוב להדגיש את ההשפעה של המנטור על התלמידים כיד מכוונת ומשמעותית בחייהם. הודו להם על שהסכימו לקיים עם התלמידים ראיון ופגישת היכרות, והדגישו כי בעקבות מפגש זה התלמיד ביקש להתמחות במקום. הסבירו והדגישו את הסיבות לבחירה זו.

הכרת התודה גורמת לתחושת ערך ומשמעות ומחברת אותם לתלמידים. ספרו על חוויות של תלמידים ודוגמאות ממקומות התמחות אחרים (חשוב להרבות בדוגמאות וסיפורי הצלחה אישיים!). הדגישו את התרומה של רוח צעירה ונמרצת בארגון שלהם, ואת האופן בו תלמידים מתמחים יכולים לתרום.

לאחר הצגת התכנית והסיבות לבחירה במקום כאתר התמחות, הסבירו מהו תפקיד המנטור בתהליך הלמידה של התלמידים, ואפשרו זמן לשאלות. תנו להם זמן לחשוב על הנושא, וקבעו מועד לשיחה נוספת פנים אל פנים.

אל תלחצו! אנו מעוניינים שמנטור ייכנס לתכנית מהסיבות הנכונות עבורו, כדי לא ליצור מצבים של מפח נפש תוך כדי התהליך.

–אם ניתן, הפנו למנטורים פעילים איתם יוכלו לשוחח על החוויה מתוך נקודת ראותם. דאגו לייצר מאגר שגרירים בקרב המנטורים, אליהם תוכלו להפנות

מנטורים פוטנציאליים. מומלץ למסור להם עותק של המדריך למנטור.

בהמשך יתבקשו המנטורים למלא "פרופיל אישי" הכולל בדיקת רקע ותעודת יושר מהמשטרה. על כן עליהם להבין את המשמעות המשפטית והביטוחית של קבלת תלמידים צעירים להתמחות. בדיקת הרקע מתבצעת לכלל המנטורים, ללא יוצאים מן הכלל, בין אם הם מוכרים לתלמידים או למשפחתם ובין אם לאו. במידה והמנטור הפוטנציאלי אינו מוכן לקיים את ההתחייבות, נסו להבין את הסיבה. למשל, האם מדובר בבעיה עם לוחות הזמנים אבל הוא יהיה מוכן להתנדב בהמשך? הכניסו את הפרטים למאגר הבית-ספרי. במידה וההתחייבות אינה מתאימה, בדקו האם יהיה מוכן להמשיך לקבל תלמידים לימי תצפית ותרגול בראיונות. הודו לו על התהליך עד כה.

שיחת תיאום ציפיות

במידה והתהליך צלח, מתקדמים ומקיימים תהליך תיאום ציפיות משמעותי בין בית העסק או הארגון, בית הספר והתלמיד המתמחה.

מטרות שיחת תיאום הציפיות

- להבהיר לכל אחד מהצדדים את המחויבות שלו ותחומי האחריות שלו.
- להחליט מי יהיה המנטור של התלמיד מתוך הארגון (רצוי שיהיה נוכח בפגישה).
- לארגן את סדר היום ביום ההתמחות.
- לדון בפרויקט של התלמיד - כך שההתנסות תהיה משמעותית הן עבור התלמידים והן עבור העסק / הארגון. לסייע לכל הצדדים (עסק / ארגון, המנטור והתלמיד) לממש את מלוא הפוטנציאל מתקופת ההתנסות.
- לוודא שכל ההיבטים הטכניים הושלמו (בדיקת

רקע של המנטור ושל אתר ההתמחות).

היערכות לקראת הפגישה

- תכננו לפחות שעה-שעה וחצי לפגישה.
- דאגו לערוך עם התלמידים הכנה לפגישה כדי להסביר להם את מבנה הפגישה ולתאם ציפיות.
- ערכו פרוטוקול לישיבה והפיצו אותו למשתתפים.
- עודדו את התלמידים המשתתפים להוביל את הפגישה, למשל להציג את נושאי הפגישה, לשאול שאלות ולהציג את הציפיות האישיות מההתמחות.
- אפשרו לתלמידים לקחת אחריות ולהחליט על היבטים מסויימים, כגון, משך יום ההתמחות, השעות, קוד הלבוש או כל נושא אחר שהינו פתוח להחלטה ולא מחייב מבחינת העסק / הארגון.
- דאגו לתאם ציפיות לגבי אופן ההגעה של התלמידים ופרטים נוספים, כגון הפסקת הצהריים ומקום ארוחת הצהריים.
- תאמו ציפיות לגבי מצבים של איחור - על המנטור לעדכן את בית הספר אם התלמיד מאחר ביותר מחצי שעה, או נעדר.
- תכננו ביחד את התכנית ל-2-3 שבועות הראשונים של ההתמחות, והתמקדו במשימה העיקרית שהיא הכרות עם הארגון: הציגו כמה שיותר שאלות וזהו צרכים של העסק / הארגון.
- תאמו ציפיות למשימות של התלמידים במהלך תקופת ההסתגלות - השלמת משימת הכתיבה האנתרופולוגית, הצגת רשימת שאלות, כתיבה ביומן התיעוד, וכו'. תאמו ציפיות לגבי תוצר הלמידה של ההתמחות - פרויקט עבור העסק / הארגון.
- תאמו פגישות מסודרות בין המנטור לחונך אחת לשבועיים.
- החליפו פרטי קשר: טלפונים ומיילים של החונך ושל בית הספר.

היערכות לקראת תחילת ההתמחות

דמות המנטור

אנו מאמינים שחינוך הוא עסק של כולם, הזדמנויות למידה נמצאות בכל מקום ולא רק בחדר הכיתה. בנוסף, מחקרים מצביעים על כך שאנחנו לומדים הכי טוב ומצליחים לרכוש ידע בטבעיות כאשר אנחנו חדורי מוטיבציה, כאשר יש בנו תשוקה למה שאנחנו עושים. המנטור מאפשר לתלמידים את ההזדמנות ללמוד ממבוגר מתחום עניין דומה. ההתמקדות היא על עבודה אמיתית ומקצועית המאפשרת לתלמידים למידה משמעותית בהקשר קהילתי. התלמידים באמצעות מערכת היחסים עם המנטורים, לומדים מהי אתיקה מקצועית והמנטורים מהווים מודל עבורם למשמעות של להיות מבוגר בקהילה שלנו. המנטור הוא דמות ערכית-מקצועית המלווה את תהליך הצמיחה של התלמידים לאורך זמן מוגדר וחושפת אותם לצד המקצועי של התפקיד, בהתאם למקום ההתמחות. המנטור אמור להיות אדם שיעצים את התלמידים, ילווה את התפתחותם האישית, יהווה עבורם "מבוגר משמעותי" ומודל לחיקוי, ויסייע להם להניע תהליך של התפתחות וצמיחה אישית וחברתית.

מה זה מנטור?

- המונח "מנטור" (mentor) מגיע מהמיתולוגיה היוונית - סיפור האודיסיאה. מנטור היה החבר החכם שבו בטח יוליסס ואותו מינה על מנת לחנך

- את בנו, טלמאקוס, בזמן העדרו. מנטור שימש כמורה, מדריך וממלא מקום אב עבור טלמאקוס הצעיר.
- במילון Webster, מנטור מוגדר כמורה רוחני, יועץ או מדריך שניתן לבטוח בו.
- בן החסות, או הנחנך, מוגדר כמי שנמצא תחת טיפולו והגנתו של אדם בעל השפעה (Zorman, 1993).
- תהליך המנטורינג הוא תהליך של העברה לא רשמית של מידע, ידע חברתי וכל תמיכה הנתפסת על ידי ה'חניך' כרלוונטית לעבודה, לקריירה ולהתפתחות המקצועית. תהליך מנטורינג כולל אלמנט מאוד רחב של למידה, שכן המנטור מקנה ל'חניך' שלו ידע וכלים רבים ומסייע לו בפיתוח מיומנויות שונות. אולם אין מדובר בידע שניתן לרכוש במסגרות לימוד כמו בית ספר או אוניברסיטה, אלא ידע אחר לגמרי. זהו ידע המעורר השראה ומניע לפעולה, ידע שמוביל להצלחה, ידע שמשחרר מחסומים ומאפשר צמיחה. ידע זה נוגע גם לערכים ולתפיסת עולם שנוגעים לאישיות ולניסיון של המנטור.

תפקיד המנטור (מידע נוסף ניתן למצוא בחוברת המנטורים)

- אדם בעל רצון לתרום לקהילה, המכיר בחשיבות החינוך והלמידה כגורם משפיע על עתידנו.

- ה"מנטור" הינו חונך/מדריך ערכי-מקצועי של התלמידים המלווה את תהליך צמיחתם.
- המנטור אמור להעצים את התלמידים, ללוות את התפתחותם האישית, להוות עבורם "מבוגר משמעותי" ומודל לחיקוי ולסייע להם להניע תהליך של התפתחות וצמיחה אישית וחברתית.
- חניכה היא מערכת יחסים שבה המנטור והמתמחה משתפים ערכים, גישות, מסורות, אמונות ושאיפות. הייחוד הוא בכך שחלק גדול מהלמידה נעשית מעצם השהייה יחד. המנטור מאפשר למתמחה להיות חלק מחייו, לבחון ולהרגיש אותם ומעודד את המתמחה להתנסות ולהעז. יחסי המנטורינג אינם מצב של העברת ידע שבו המנטור רק מלמד את המתמחה ותורם מהידע שלו.

תקשורת

החונכים הם הגורמים שאחראים על התקשורת עם המנטור. תקשורת זו חשובה, מייצרת מעטפת עבור התלמיד ומחברת בין בית הספר למקום ההתמחות. חשוב שהמנטור והחונכים יהיו בקשר רציף ועקבי זה עם זה באמצעות מיילים או שיחות טלפון. המנטור צריך לקבוע זמנים קבועים לפגישות עם התלמיד/ה המתמחה. חשוב שהחונכים ייפגשו בקביעות עם המנטורים במקום העבודה. עבודה בשיתוף פעולה של המנטורים והחונכים יוצר עבודה משמעותית יותר בהתמחות. רצוי לזהות תחומי עניין משותפים למנטור ולתלמיד. יש לוודא קיום תכניות למידה. רצוי לעודד את המנטורים להגיע לתצוגות. רצוי לארגן למנטורים אירועים משותפים. רצוי שהמנטור יסייע בארגון הזמן ותכנון הפעולות

במקום העבודה.

חיפוש מנטורים

- כאשר מחפשים מנטור, חשוב לחפש:
- דמות ערכית, מקצועית ובעלת גישה חינוכית.
 - דמות אחראית המהווה מודל לחיקוי.
 - דמות שתעורר תשוקה לתחום ההתמחות.
 - אדם בעל רצון לתרום לקהילה.
 - תכונות רצויות נוספות:
 - ניסיון קודם כמנטור.
 - ניסיון בעבודה עם בני נוער.

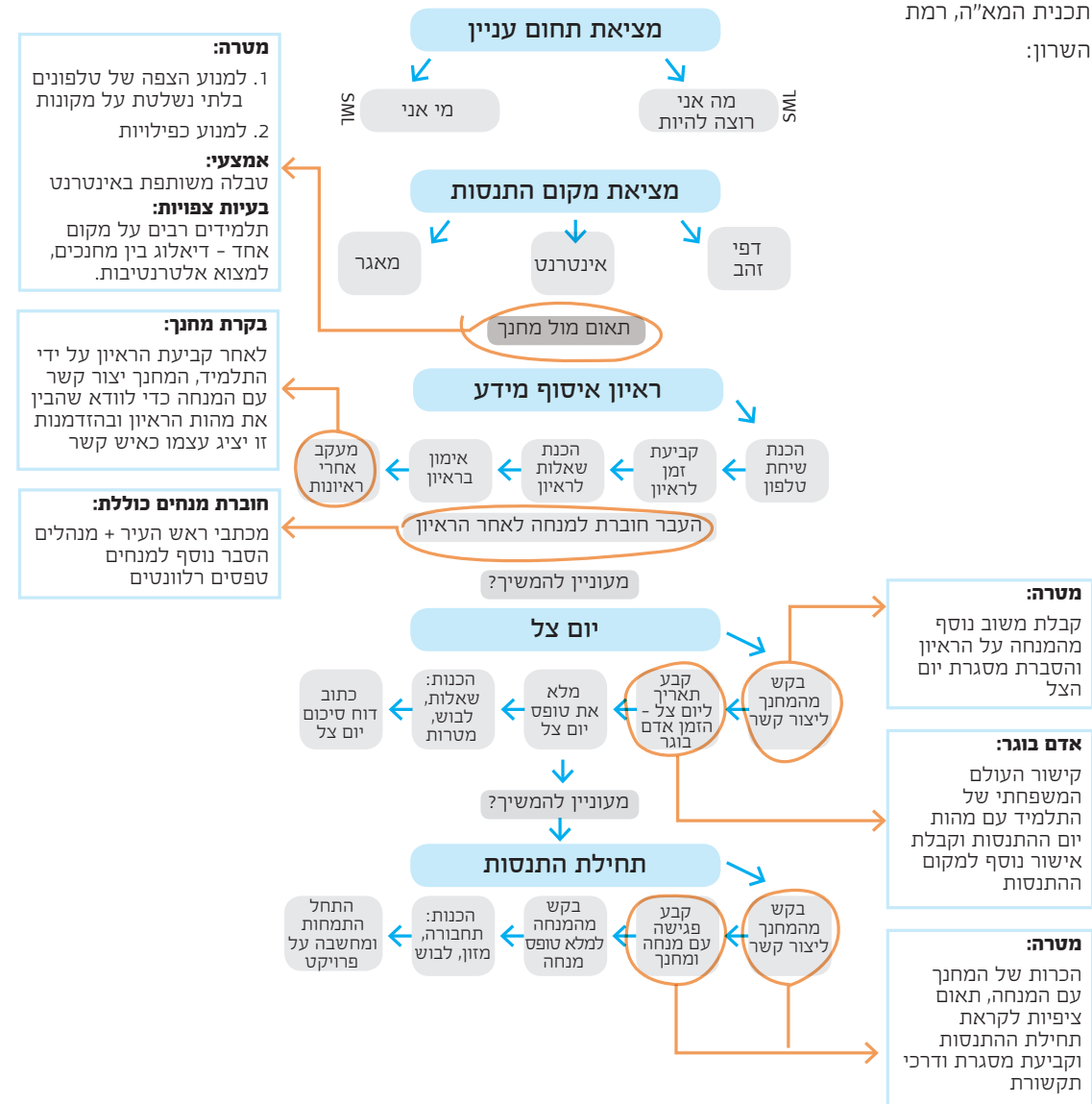
כיצד מוצאים מנטורים?

- קשרים אישיים של צוות בית ספר.
- סיור עם התלמידים בקהילה הקרובה לבית ספר / בעיר.
- פיתוח שיטה ליצירת רשת למציאת מנטורים יחד עם התלמידים.
- בניית מאגר מנטורים בית ספרי / קהילתי.
- הפעלת מעגל המנטורים לטובת גיוס מנטורים נוספים.

טיפים למציאת מנטורים

כל אדם שתפגשו הוא מנטור פוטנציאלי! רואה החשבון, רופא השיניים, בעלי המכולת הירוקה במורד הרחוב. החונכים המצליחים הם "מגנטים למנטורים" והם מושכים מנטורים בעצם היותם ידידותיים. הם עסוקים כל זמן בחלוקה ואיסוף של כרטיסי ביקור. ייתכן שיש בבית הספר מתאמי התמחות, או תהליך מסוים של גיוס מנטורים, אבל נדיר ששיטת כרטיסי הביקור נכשלת!

דוגמה לתהליך יציאה להתמחות, תכנית המא"ה, רמת השרון:

למה להיות מנטור?

- מחקר שבדק מה מתנדבים / חונכים מקבלים מהקשר עם הילד שהם חונכים, מצא ששני הדברים הבולטים ביותר היו "מעמד של בוגר" וזהות או תרומה להערכה עצמית. זאת באמצעות האפשרות להנחיל לאחרים את האמונות, ערכים ותחומי העניין שלו. בנוסף ציינו המשתתפים במחקר כי זה תרם לתחושת הגשמה עצמית ותחושת שייכות. עוד נמצא כי לחונכים שלהם היו קשרים משמעותיים נוצר מעין פיצוי על חסכי ילדות, וניתן היה לערוך "הערכה מחדש" של זיכרונות ילדות.
- המנטורים ייהנו מהתרומה בהעברת הידע הייחודי שלהם ללמידה משמעותית עבור תלמידים בעלי עניין משותף.
- המנטורים ייהנו מהתבוננות בתהליך צמיחה והתפתחות של התלמידים, מהיותם משמעותיים עבור התלמידים והקהילה, ומההשתתפות שלהם בקהילה שמחנכת דור.
- הדיאלוג בין המנטורים לתלמידים מזמן עבור שני הצדדים אפשרות להעמיק ולהרחיב את תחומי הידע והמיומנויות. בתהליך מנטורינג מוצלח מתקיימת הדדיות באחריות על איכות הקשר וטיב המחויבות שבו. כאשר התהליך מיטבי ומותאם, הוא מעשיר ומספק את שני הצדדים.
- על צוות בית ספר לעזור למנטורים לממש את המניעים הפנימיים שהביאו אותם לתפקיד ולסייע להם להגשים את ציפיותיהם, מתוך תפיסה כי אלו יסיעו להם לקדם את התלמידים בתהליך הלמידה.

התועלת לארגון/ מקום העבודה של המנטור

- התלמידים, מתוקף רצונם להתנסות בתחום העניין, יראו עצמם כחלק מצוות המקום ויוכלו לסייע בתחומים שונים. עם הזמן התלמידים יוכלו לתרום למקום.
- כחלק מהתכנית, התלמידים מחויבים לבצע פרויקט בנושא ההתנסות. נושא הפרויקט, אותו יבצע התלמיד, יוחלט בשיתוף עם המנטור ויאושר על ידי החונך. הפרויקט יכול לשמש מנוף לשיפור מקום ההתנסות בתחומים שונים.
- שיווק ותדמית - בית הספר יהיה בקשר עם אמצעי התקשורת בעיר ומחוצה לה ויפעל לפרסם את מקומות ההתמחות המשתתפים בפרסומים שיצאו מעת לעת על דבר התכנית.

תשתית למציאת וניהול מנטורים:

מאגר מנטורים – מאגר כזה הינו הבסיס לגיוס מנטורים, לאיסוף הנתונים עליהם, לשיבוץ מתאים של מנטור לתלמיד, והינו גם חלק מתהליך חיפוש ומציאת המנטור המתאים על ידי התלמידים עצמם. על מאגר המנטורים אחראים מתאמי המנטורים, אך הן לתלמידים והן לחונכים יש גישה למאגר, והם יכולים להזין לתוכו מנטורים חדשים. היכולת של כלל חברי הקהילה הבית ספרית להוסיף מנטורים אל תוך המאגר, ובפרט היכולת של התלמידים עצמם לעשות זאת – הינה אחד הכלים החשובים ביותר ליצירת התמחות משמעותית.

דוגמאות למאגר מנטורים:
דוגמה 1: אורט גאולה

מאגר המנטורים									
תחום	שם המקום	שם המנטור	דרך מי הגענו	כתובת	טלפון	מייל	שם התלמיד	כיתה	שם החונך
סאינד	עצמאי	עומר	ערך		052-8691055				
מלונאות ותיירות	מלון אברטל	חזי	שולה	ברח' גאולה 3	050-5643292				
	הוסטל אברהם	גל מור	נעה	תל אביב, יהושלים ונצרת	054-7321863				
זמרים	נצי נץ (ראפר)	רבד פלוטניק	עמית	מיכאל - מנהל אישי	050-7824019				
	מעבד מוסיקלי ומתופף	אודי קראוס	יפתח	נחלת בנימין 112, דירה 9			אור חולי	יא	יפתח
דוגמנות ואופנה	צילום ואופנה	פבל	איתי		054-7339919				
	גולף קידס	יעל צרנלס	ענבל		052-8444573				
כשר קרבי	עצמאי	יעד	איתי		054-4603260				
	אקספרט	דניאל אלקובי	איתי		050-8864110				
שחקנים וקומיקאים	הבימה	אופיר רענן	איתי	גאולה					
	מדובבת	דיקלה הדר	אופיר	איתי	050-9013616		קורן	יב	טעה
	סטאנד אפיסט	ירון טי	איתי		052-8582224				
	שחקן דוגמן	עומר ברנע	איתי		054-6399989				
	עופר אבנר	שמליק	איתי						
אמן קעקעים									
תפירה	מעצבת אופנה	גל גולן	עמית		050-2295333				gal.golan36@gmail.com
קוסטיק									
קנדיטוריה	דלאל	ליאור	חום	תל אביב	052-8240980				
טיפול, אמן והדרכה	פסיכולוג	יפתח	איתי		050-3337038				
	קאווצר	אריאל	עמית	חולון	054-2097392				

דוגמה 2: תיכון רוטנברג תכנית המאה

שם מקום	תחום	שם תלמיד	טלפון	שם מנחה	כתובת	מספר טלפון	שם מחנך
גדי עמר	מספרה	כפיר דואק		גדי עמר	סוקולוב	054-6688997	רוני
שלמור		דניאל שלום י'6					רוני
חנות חיות	חיות	קובי שבו י'6					רוני
gravity	עריכה	יוסי ויטרי י'6		ברטי	אוישישקין		רוני
הילולה	בע"ח	לורן מזרחי י'6		אסף יגר	תל-אביב	050-9203015	רוני
סביונים	חנות פרחים			חגית	גליל ים		
פט חולים	וטרינר			חניטה	אוישישקין 23	5470268	
ד"ר אמיר סגל	וטרינר	דניאל אסולין י'6		עודד או יובל	אוישישקין 48	5490342	
בי"ס למוסיקה	מוסיקה	חגית רענן י'6		אמיר סגל	אוישישקין 96	5406398	רוני
מגה ספורט	טרקטורונים	אור ארליך		רונן	שערי תקוה		רוני
	חנות ספורט	ראובן סימן טוב					רוני

מסמכי שיווק וגיוס מנטורים:

- בבואנו להתחיל תהליך של גיוס מנטורים, אנו זקוקים לחומרים שיעזרו לנו להעביר את המסר, ושיאפשרו למנטורים להתחבר לבית הספר ולרעיון בהתלהבות אך גם בהדרגתיות. להלן מספר דוגמאות:
- פלייר גיוס מנטורים – פלייר קצר ומעוצב אשר מזמין את המנטורים ליצירת קשר ראשוני, שיחה, פגישה וכו'. להלן דוגמה לפלייר לגיוס מנטורים מאורט גאולה:
 - סרטוני הסבר על התכנית – קליפים קצרים, אנימציה, וכו' – אשר מאפשרים לצופים לראות את הפרויקט, להבינו ולחוש את האווירה שביב התכנית

המנטורים - על ידי תעודת הוקרה אותה ניתן לתלות במקום ההתמחות, פרסום בעיתונות המקומית, ערבי תודה וחשיפה לקהילה.

נושאים לשיחת תיאום ציפיות בין החונכים – התלמידים – המנטורים:

- שיחה כזו מתנהלת ביום תחילת ההתמחות, או כמה ימים לפני. ככל ששיחת תיאום הציפיות מתוכננת מראש, מפורטת ומייצרת בהירות לגבי התפקיד של כל אחד ושל התוצרים הרצויים, כך תהיה ההתמחות משמעותית יותר ותספק חוויה טובה לכל אחד מהצדדים.
- רצוי שהתלמיד יוביל את השיחה. רצוי שהשיחה תתועד וסיכום שלה יופץ לכל אחד מהצדדים כולל מתאם ההתמחות, וישמר בתלקיט הדיגיטלי של התלמיד.

נושאים לשיחה:

- התנהגות במקום התמחות: הגעה סדירה, איחורים, קוד לבוש, דרכי התנהלות ושיח.
- ציפיות מקצועיות: משימות ההתמחות, סדר יום, עבודת ניירת נלווית, לוח פגישות.
- ציפיות לימודיות: פרויקט לימודי, חיבור לתכנית הלמידה האישית.

שיחת תיאום ציפיות לימודיות - פרויקט במקום ההתמחות

שבועיים לאחר שיחת תיאום הציפיות במקום ההתמחות, החונכים יבקרו שוב במקום ההתמחות. המטרה של ביקור זה היא לקבל החלטה על הפרויקט שצריך לשלב שאלות המעניינות את התלמיד, צרכים ומשאבים שיציג המנטור ואתגרים אקדמיים מתוך תכנית הלימודים שתוצג על ידי החונך.

במסגרת זמן קצרה של 2-3 דקות. מסמך הסבר על התכנית – מנטור פוטנציאלי, לאחר הרושם הראשוני, ירצה לדעת קצת יותר לעומק במה מדובר, מה נדרש ממנו, מה הוא מרוויח מזה, ועוד. לטובת העניין מומלץ להכין דף הסבר שמספר על בית הספר, על התכנית, על התועלת עבור המנטורים והתלמידים, על הדרישות מהמנטורים וגם על הצוות שמפעיל את התכנית. זהו מסמך של שני עמודים לכל היותר, וחשוב לנסחו כך שיבהיר את המסרים המרכזיים שאנו רוצים להעביר. ועד פעולה – אנשי מפתח מהקהילה המקומית והעסקית, אשר מחוברים לבית הספר, מהווים נכס משמעותי ביותר ליכולת של בית הספר לגייס מנטורים, בעיקר בשלב המכריע בו התלמידים בוחרים תחומי עניין ויש צורך בגמישות במציאת המנטור המתאים.

אמצעים מערכתיים למציאת מנטורים:

- יום צוות למציאת מנטורים – כבר בחופשת הקיץ (בהכשרת הצוות) ניתן לקיים יום ובו צוות בית הספר יוצא לחלק פליירים, לשוחח עם אנשי מקצוע מתחומים שונים, וליצור קשרים.
- קשרים אישיים של אנשי צוות – ניתן לעשות סיעור מוחות לתחומי עניין רלוונטיים, או להסתמך על רצונות התלמידים – ובהתאם לכך לבקש מכלל הצוות להוסיף למאגר אנשי קשר שהם חושבים שעשויים להיות מנטורים פוטנציאליים.
- חיבור לגורמים מוסדיים – מועצה מקומית, ארגונים חברתיים.

מנגנוני הוקרה ותגמול של מעסיקים ומנטורים

חשוב שכל בית ספר ימצא את הדרך להוקיר את

דגשים והמלצות:

- חלוקת זמן שווה לכל צד (התלמיד אמור לדבר לפחות כמו המנטור או החונך).
- הפרויקט צריך להיות מבוסס על קולו של התלמיד - אם הפרויקט לא יהיה רלוונטי לתלמיד, הדבר יוביל לירידה במוטיבציה שלו.
- לעיתים יש צורך ביותר מפגישה אחת כדי לגבש את הפרויקט. כדאי להגיע להסכמות על נושא הפרויקט והתוצר, ולהקדיש מפגש נוסף למדדי איכות, אופן הערכה, בניית מחוון, התבוננות בפרויקטים דומים וקביעת לוחות הזמנים וציר הזמן.
- המטרה היא לגבש פרויקט מעשי שעונה על צורך אותנטי, מחייב רמה אקדמית נאותה ומושגת על מערכות יחסים תומכות.

ריכוז רשימת המסמכים המומלצים:

- ראיון הכרות עם מנטור.
- הסכם לקיום יום תצפית.
- טבלה מרכזת של ימי ראיונות/ימי תצפית.
- סיכום יום תצפית - על ידי התלמיד.
- מדיניות התמחות בבתי עסק - מסמך של בית הספר.
- מחקר אנתרופולוגי של ארגון (יבוצע על ידי התלמיד בתחילת ההתמחות).
- סיכום תיאום ציפיות לקראת ההתמחות.
- פרופיל מנטור (בדיקת רקע של המנטור כולל תעודת יושר - באחריות החונך ומתאם ההתמחות).
- אישור הגעה של התלמיד (טופס בו כתובות דרכי ההגעה ואישור ההורים).
- טופס אישור מקום ההתמחות מבחינת בטיחות, תברואה וכד' (באחריות החונך והמנטור).
- טופס מעקב (מקוון) חודשי.
- הערכה.

דוגמה למכתב בקשה לקיום יום תצפית

הנדון: בקשה לאירוח יום תצפית של תלמיד ב _____

מארחים יקרים,

אנו מבקשים להודות לכם על הנכונות לקחת חלק באירוח תלמיד ליום תצפית ב_____.

בעצם השתתפותכם בפעילות זו אתם תורמים תרומה רבה לחינוך העל יסודי.

אנא מלאו את הטופס המצורף והחזירו לנו אותו בפקס או במייל בהקדם האפשרי. אל תהססו לפנות

אלינו בכל שאלה.

מטרות יום התצפית:

כל התלמידים ביקשו להגיע ליום תצפית בהתבסס על תחומי עניין אישיים. המטרה היא להפגיש אותם

עם אנשי מקצוע העוסקים בתחום זה, היכולים להכיר להם מקרוב את מקום העבודה ולשתף אותם

בניסיונם האישי. המפגש עם איש מקצוע במקום העבודה מהווה דרך בלתי אמצעית לחוות מקרוב,

להתרשם ולהתנסות, ובכך הוא תורם תרומה משמעותית לתהליך הלמידה של התלמידים. התלמידים

יגיעו ליום התצפית עם שאלות ורעיונות לגבי מה שהם מקווים ללמוד.

המלצות למארחים

- ערכו לתלמידים סיור במקום העבודה, תארו את מטרות הארגון וכיצד פועלים להשיג אותן.
 - הציגו: את מי הארגון משרת, מיהם הלקוחות, איזה שרות / מוצר הארגון מספק.
 - תארו את האופן בו אתם כאנשי מקצוע פיתחתם את תחום העניין שלכם באמצעות עבודתכם בארגון, ספרו מדוע בחרתם לעבוד בו.
 - נסו להדגים כמה שיותר היבטים של עבודתכם (ככל שניתן עדיף להראות ולהמחיש לתלמידים את הנושאים השונים).
 - שתפו במה שאתם עושים כדי להישאר מעודכנים ורלוונטיים בתחום עיסוקכם.
 - אם המבנה הארגוני מורכב ממחלקות שונות, הסבירו את יחסי הגומלין בין המחלקות, אילו שיתופי פעולה נדרשים ומהם תהליכי העבודה.
 - אל תהססו להציג את החלקים המהנים - זו תהיה דרך "לשבור את הקרח".
- המטרה היא שכולם יפיקו את המירב מיום זה וייהנו. אנו מצפים להמשיך שיתוף פעולה פורה, ועומדים לרשותכם בכל שאלה.

בברכה,

שם החונך

שם מתאם ההתמחות

פרטי התקשרות: מספרי טלפון, כתובת מייל ופקס

הסכם אירוח יום תצפית

בית העסק / הארגון המארח מסכים לקבל

תלמידים ליום תצפית, ולאפשר לתלמידים לצפות

בפעילות השוטפת של הארגון, לשתף את התלמידים

ולהסביר להם על פעילות הארגון, לאפשר להם לשאול

שאלות ולהתנסות במידת האפשר.

בית הספר אחראי על דרכי ההגעה והחזרה של

התלמידים. במידת הצורך בית העסק / הארגון יספק

לתלמידים ארוחת צהרים, או יפנה אותו לקנות ארוחת

צהרים בקרבת מקום.

אנא חתמו על מסמך זה לאישור הסכמתכם לאירוח

יום תצפית.

שם התלמיד/ה: _____

שם בית הספר: _____

שעת הגעה: _____

שעת עזיבה: _____

תאריך: (יום/חודש/שנה) _____

פרטי קשר של בית הספר:

שם איש קשר: _____

טלפון: _____

חתימת איש הקשר בארגון: _____

שם ושם משפחה: _____ תפקיד: _____

חתימה: _____

שם הארגון: _____

כתובת: _____

טלפון: _____ פקס/מייל: _____

האם הארגון ידאג לתלמיד לארוחת צהרים כן/לא

אנא השיבו את הטופס חתום לפקס/מייל: _____

נשמח לעמוד לרשותכם בכל עת

בברכה,

תיעוד יום תצפית
(shadow day anthropology)

שם התלמיד: _____

שם המארח: _____ הגדרת תפקיד: _____

שם הארגון: _____ כתובת/טלפון: _____

שאלות שהכנת:

שאלה ראשונה:

שאלת המשך:

שאלה שנייה:

שאלת המשך:

שאלה שלישית:

שאלת המשך:

שאלות רפלקטיביות לתלמידים על ההתנסות:

1. כיצד נראית בעינייך סביבת העבודה? מדוע היא

מאורגנת כפי שהיא מאורגנת?

2. כיצד מתלבשים?

3. באיזה מידה אנשים נראים שמחים/מאושרים

בתפקיד שהם מבצעים?

4. מה היתה האווירה במקום (חמימה/קרירה/רצינית/

מאורגנת/חוש הומור)? מהן העדויות לכך?

5. באיזה מידה הארגון מגוון מבחינה מגזרית/

מגדרית?

6. כיצד הרגשת במקום? אילו תגובות המקום עורר

בך? אם זה מזכיר לך חוויה אחרת יש לתאר אותה

בקצרה.

7. לאחר ההתנסות האם ברצונך להתמחות במקום?

אם כן, מה תוכל להיות התרומה שלך למקום.אם

לא - מדוע?

כתיבה אנתרופולוגית על מקום ההתמחות

שם התלמיד/ה:
 שם החונך:
 שם המנטור:
 שם הארגון:
 כתובת:
 טלפון:

[השאלות שלהלן יסייעו לך להבין טוב יותר את מקום ההתמחות שלך. יש לבקש מהמנטור לסייע לענות על השאלות, או שיפנה אותך לאנשים רלוונטיים מהארגון].

יש לכתוב 1-3 עמודים המסכמים את ההתרשמות שלך ממקום ההתמחות. ניתן להיעזר בשאלות שלהלן, או בשאלות שהכנת מראש.

חלק 1 - מטרות הארגון

1. מהי המטרה המרכזית של ארגון זה?
2. אילו סוגי משרות יש בארגון?
3. את מי הארגון משרת? מיהו קהל לקוחותיו?
4. כמה עובדים יש בארגון?
5. מהי החלוקה המגזרית? המגדרית? הגילאית?
6. מהי החוויה של העובדים בארגון מבחינת תנאי העסקה: שעות עבודה / משך הפסקת צהרים? קוד לבוש? חללי עבודה?

חלק 2 - מבנה ארגוני

1. מהו המבנה הארגוני? מהם ממשקי העבודה בין התחומים / מחלקות?
2. באילו אמצעי תקשורת עושים שימוש בארגון (פגישות אישיות פנים אל פנים / מייל / אמצעי

מקוון אחר)?

3. כיצד מקיימים דיונים מקצועיים?
4. כיצד מתקבלות החלטות? מי שותף בקבלת החלטות?
5. איזה חלק בארגון נראה לך מעניין במיוחד? מדוע?
6. אילו תפקידים אפשריים עבורך בארגון זה?

חלק 3 - תהליכי הערכה ומשוב

1. כיצד מתקיימת הערכת עובדים בארגון?
2. האם עובדים שותפים בתהליכי משוב עמיתים? כיצד מתבצע המשוב?
3. כיצד עובדים יודעים מה מצופה מהם מבחינה מקצועית? כיצד יודעים שעבודתם איכותית?
4. יש למנות 3-5 מיומנויות שהארגון מחשיב כמדדי איכות גבוהים. כיצד יודעים זאת?
5. אילו מיומנויות תרצה/י לפתח במהלך התמחות זו?

מדיניות התמחות - דוגמה להסכם**ציפיות מהמנטורים**

1. זמנים - משך תקופת התמחות היא שלושה חודשים, יומיים בשבוע, מינימום 12 שעות שבועיות ושש שעות ביום.
2. התנסות משמעותית - התלמידים צריכים להתנסות באופן מעשי בתחום העיסוק בו בחרו.
3. תוצר ההתמחות - פרויקט אותנטי המשלב את תחום העניין של התלמידים, צורכי הארגון וידע ומיומנויות מתוך תכנית הלימודים האישית של כל תלמיד. לכל תלמיד מוקצה זמן במהלך יום ההתמחות לעבודה על הפרויקט.
4. מתקיימים יחסי תקשורת שקופים וסדירים בין המנטורים, החונכים והתלמידים.

ציפיות מהתלמידים

1. התלמידים יגיעו למקומות ההתמחות רבע שעה לפני השעה היעודה.
2. יום ההתמחות יסתיים בשעה 15:00 לפחות.
3. תלמידים יעדכנו את החונך שהגיעו בכל בוקר.
4. התלמידים יקבלו הפסקת צהרים בת שעה בכל יום.
5. התלמידים לא יקדמו משימות לימודיות (פרט לפרויקט) במהלך יום ההתמחות.
6. מצופה מהתלמידים לסיים את כל תקופת ההתמחות.
7. תלמידים יוכלו להישאר בבית הספר בימי ההתמחות רק במידה והמנטור לא נמצא באתר ההתמחות.
8. התלמידים יבצעו פרויקט שאותו יתחייבו לסיים כחלק מחובות ההתמחות.
9. התלמידים ינהלו יומן התמחות שבועי, שיכלול את סיכומי הפגישות.

ציפיות מהחונכים

1. החונכים צריכים לקיים מעקב שבועי אחר כל אתרי ההתמחות של התלמידים שבאחריותם.
2. החונכים ינהלו את הקשר עם המנטורים ומקומות ההתמחות באופן מסודר, ועל פי נהלי בית הספר.
3. החונכים יבקרו בכל אתרי ההתמחות, ויקיימו קשר שוטף עם המנטורים לפחות אחת לחודש.
4. בשבועות בהן לא מבקרים באתרי התמחות יש לקיים קשר טלפוני או באמצעות מיילים עם המנטורים.
5. החונכים ידאגו לכל בדיקות הרקע על אתר ההתמחות והמנטורים בטרם תחילת ההתמחות.
6. החונכים יתמכו בתלמידים במהלך כל תקופת ההתמחות, ויסייעו להם לקדם את הפרויקט ואת תכנית הלמידה האישית.

טופס מפגש תיאום ציפיות לקראת התמחות**הכנה לפגישה****שיחת הכנה של החונך עם התלמיד:**

- יש לוודא שמקום ההתמחות תואם לתחום העניין של התלמיד.
- יש לעבור על שלבי שיחת תיאום הציפיות עם התלמיד.
- החונך והתלמיד יחליטו על תפקידו של התלמיד במהלך הפגישה. מומלץ שהתלמיד יסכם את המפגש, יפיץ פרוטוקול למשתתפים ואף יוביל את הפגישה.

במה כדאי להצטייד

- החונך יביא לפגישה את המדריך למנטור וחומרי רקע על בית הספר.
- החונך יביא לפגישה כרטיסי ביקור עם פרטי קשר שלו, של בית הספר ושל מתאם ההתמחות.
- התלמיד יביא איתו יומן (מקוון או קשיח).
- התלמיד יביא את השאלות שהכין מראש לפגישה.
- החונך יציע למנטור להכין שאלות לקראת המפגש.

מהלך הפגישה

- היכרות אישית (כדאי לשאול מדוע המנטור בחר להיות מנטור, ומדוע התלמיד בחר בארגון זה להתמחות).
- סיור בארגון.
- תיאום ציפיות מפורט לגבי ימי ושעות ההתמחות (12 שעות שבועיות מחולקות לשני ימי התמחות).
- גיבוש הסכמה לגבי הכלי למעקב נוכחות (טבלה

/ טופס מקוון). בכל מקרה, המנטור יהיה אחראי ליידע את החונך / בית הספר במידה והתלמיד מאחר / לא מגיע. התלמיד אחראי להודיע למנטור ולחונך במידה ואיננו מגיע או מאחר.

- כיצד התלמיד מגיע וחוזר?
- מהו קוד הלבוש?
- זמנים הפסקות / הפסקת צהרים ומי דואג לארוחת הצהרים.

תכנון מהלך ההתמחות

- תכנון השבועיים הראשונים להתמחות: תקופת הסתגלות במהלכה התלמיד צופה, אוסף שאלות, מתעד ביומן פעולות. אלה יסייעו בהחלטה על הפרויקט שהתלמיד יבצע.
- החלטה על התנסות או תצפית בעבודת המנטור במהלך השבועיים הראשונים.
- תיאום פגישת ההחלטה על הפרויקט שבועיים מיום תחילת ההתמחות.
- בחירת פרויקט המשלב בין תשוקות התלמיד, הצורך הארגוני ותכנית הלימודים האישית.

מערך התמיכה

- החונכים תומכים במנטורים ובתלמידים לאורך כל תקופת ההתמחות, והם הכתובת לכל דבר ועניין.
- מתאמי ההתמחויות עומדים גם הם לרשות המנטורים.
- החונכים יבקרו באתר ההתמחות לפחות פעם בחודש, ויימצאו בקשר שבועי עם המנטורים.

מנהלות

- יש לוודא השלמת פרטים של בדיקות הרקע של אתר ההתמחות ושל המנטורים.
- פרטי התקשרות.
- צילום רישיון נהיגה.

זמן שאלות ותשובות

- של התלמידים.
- של המנטורים.

לאחר הפגישה

- שיחת סיכום של החונכים עם התלמידים - חיזוק התלמידים על אופן ניהול הפגישה.
- החונכים יודאו שהתלמידים שולחים העתקים של סיכום המפגש ומכתב תודה.

כתיבה רפלקטיבית ביומן ההתמחות

הרגעים לאחר סיכום פרטי ההתמחות ולפני תחילתה הם רגעים בהם מתעוררות תחושות רבות, כמו התרגשות או חששות בקרב התלמידים. הפנו אותם לכתיבה רפלקטיבית דרך שאלות מנחות:

- איך?
- מה?
- מתי?
- איפה?
- מי?
- למה?

הערכת התלמידים על ידי המנטורים

אחד מתפקידי המפתח של המנטורים היא שותפות בהערכת התלמידים במהלך ההתמחות. הערכת התלמידים על ידי המנטורים צריכה להתבצע לפני שיחת סיכום ההתמחות. הערכת המנטורים היא חלק בלתי נפרד מהתלקיט של התלמידים, ומהמצגת בסיום ההתמחות.

דוגמה לטופס הערכה – המנטורים ממלאים על התלמידים

שם המנטור: _____

תאריך: _____

האם שימשת כמנטור בעבר במסגרת התכנית של למידה מבוססת התמחות? כן/ לא. מספר פעמים: _____
 מה היו נקודות השיא של המתמחה שלך במסגרת ההתמחות? מהן נקודות החוזקה?
 מהם התחומים שלדעתך כדאי לו/ה להמשיך לעבוד בהם?
 אנא דרג/י את המתמחה שלך ביחס להיגדים הבאים:

טוב מאוד	מניח את הדעת	לא טוב

הסביר/י בקצרה מהו הפרויקט שהמתמחה ביצע:

רציתי להוסיף:

אשמח להיות מנטור ולקחת חלק בתכנית גם בעתיד: כן/לא
 מעדיף שיצוותו לי: את התלמיד הנוכחי תלמיד אחר כל תלמיד
 במידה והשבת לא, נשמח אם תפרט/י מדוע:

אני מבינה/ה שההערכה שלי עשויה להיכלל בתעודת בית הספר
 חתימה _____ תאריך _____

הערכת מנטור לחונכים

אנו עושים מאמץ כדי לייצר מערכת יחסים שוטפת ותומכת. נשמח אם תקדיש מספר דקות כדי לתת לנו משוב על איכות הקשר עם בית הספר:

במידה	טובה מאוד	מספקת	לא טובה
באיזה מידה תדירות הקשר עם החונך היתה מספקת?			
באיזה מידה תפקידי כמנטור הובהר לי על ידי החונך?			
באיזה מידה תמך החונך את התלמיד במהלך ההתמחות?			

רציתי להוסיף:

הצעות שיש לי לשיפור התהליך:

רפלקציה בעקבות התמחות

בסיום ההתמחות יקיימו התלמידים רפלקציה מסכמת על התהליך. המנטור, החונכים, עמיתים והורים הינם שותפים פוטנציאליים לתהליך הערכה של הפרויקט. הרפלקציה המסכמת נשענת על תהליכים רפלקטיביים שהתבצעו לאורך התהליך כמו: כתיבת יומן מלווה, כתיבת מסמך תיעוד, הצגת הפרויקט והצגת תהליך הלמידה בפני פאנל, עריכת דיון באמצעות פאנל שדן בנרטיב דרכו מציגים התלמידים את ההתנסות שלהם.

כתיבת יומן מלווה - בקשו מהתלמידים לתעד

ביומן (יומן קשיח/בלוג/מסמך מקוון) מדי שבוע את תהליך העבודה במקום ההתמחות.

שאלות מלוות שיכולות לסייע בכתיבה:

- משהו שנהניתי ממנו במיוחד השבוע.
- משהו חדש שלמדתי, מיומנות חדשה שרכשתי.

- באילו אתגרים/קשיים נתקלתי וכד'.

מומלץ לשתף רפלקציות שכתובות טוב (בפירוט, מלוות בדוגמאות, כתובות ברהיטות וכד') במפגשי קבוצת החונכות (בהנחה שהכותבים אישרו זאת). במהלך השיחה מומלץ לבקש את התלמידים לשתף בנוסף לאופן ההתקדמות שלהם בפרויקט גם דברים חדשים שלמדו, חוויות שחוו, אנשים מעניינים שפגשו, איך הסתדרו במצבים בלתי מוכרים ועוד.

מסמך תיעוד התמחות - מסמך זה מהווה דרך

לתלמידים לשתף בתהליך החקר, התהליך והתוצר של ההתמחות. המסמך הוא לרוב מענה על שאלות מנוסחות מראש על ידי התלמידים, המבקשות לתאר היבטים שונים בתהליך, בבחירת תוצר הפרויקט ובהצגת תהליך החקר.

כתיבת מסמך מסוג זה היא מאתגרת, ותלמידים רבים יזדקקו לתמיכה בתהליך כתיבתו. על כן מומלץ

להבהיר את ההנחיות לכתיבת המסמך ביחד עם קבוצת החונכות, לתאם ציפיות לגבי אורך המסמך, ללמד דרכי חקר, למסד תהליך של כתיבת טיוטות מרובות ומשוב מקדם למידה. כדאי לשתף דוגמאות טובות ולנתח יחד מה הופך אותן לטובות.

תצוגת תוצרים (מצגת) - במהלך תצוגת תוצרים

המתקיימת אחת לסמסטר התלמידים ישתפו את התהליך, הפרויקט ותוצרי ההתמחות שלהם. אם הפרויקט לא הסתיים עד למועד תערוכת התוצרים, יציגו התלמידים שלא סיימו חלקים מהתלקיט ויערכו רפלקציה על ההתנסות עד כה.

נצלו את מפגשי החונכות הקבוצתיים כדי לערוך חזרות לקראת תצוגת התוצרים. וודאו שהמנטור ונציגי משפחות התלמידים יהיו נוכחים. לעיתים הגיוני יותר מבחינת אופי הפרויקט והתוצר לקיים את תצוגת התוצר באתר ההתמחות. קבלו החלטה על כך מראש וידעו את כלל המשתתפים.

הערכה עצמית מסכמת - התלמידים יכתבו על

הפרויקט מתוך נקודת המבט האישית שלהם.

הערכה דיאלוגית מסכמת (נכתבת על ידי

החונכים) - ההערכה צריכה לשקף גם הערכה של

התוצר הסופי, אך לא פחות חשוב – הערכה של התהליך. מומלץ לעבור על סיכומי המפגשים שנערכו עם המנטור ולאסוף הערכה של המנטור על התהליך. בנוסף יש לבקש מהמנטור להעריך את הפרויקט ולצטט משפטי מפתח שלו.

תהליך סיום התמחות

ככלל, משך ההתמחות משתנה ותלוי במספר שאלות כמו האם יש ערך להמשך ההתמחות לאחר סיום הפרויקט, והאם תקופת ההתמחות היתה ממצה עבור התלמיד המתמחה. ישנם תלמידים שממשיכים לעבוד גם שלוש שנים עם אותו המנטור. בכל מקרה, כאשר הוחלט על מועד סיום התמחות יש לתאם שיחת סיכום בהשתפות התלמיד, המנטור והחונך. לפני השיחה החונכים יבקשו מהמנטורים למלא את טופס הערכת המנטור ומהתלמידים לכתוב למנטור מכתב תודה. בנוסף כדאי לוודא לפני השיחה האם הם מעוניינים להמשיך בהתמחות זו.

מטרת שיחת הסיכום - לאפשר לתלמידים ולמנטורים לחלוק חוויות ותובנות מרכזיות מתקופת ההתמחות. החונכים יתרמו לשיחה ויספקו נקודת מבט חיצונית כמלווי התהליך. החונכים ישלבו את נקודות המבט בהערכת התלמיד.

תיעוד תהליך הלמידה

במהלך ההתמחות רוכשים התלמידים ידע רב ומיומנויות רבות, חלקם קשורים בפרויקט וחלקם בהתנסות המעשית במקום ההתמחות. העבודה על הפרויקט מתועדת בכמה ערוצים: תכנית הלמידה האישית, הערכת החונך והמנטור, ותצוגת התוצרים. היות ואחת ממטרות ההתמחות היא ליצור חיבור בין תכנית הלימודים לפיתוח מיומנויות המאה ה-21, חשוב מאוד להכין תיעוד מקיף של כל הדרכים בהן התלמידים פיתחו מיומנויות אלה.

להלן רשימה של מיומנויות שלרוב לא מתועדות בתהליך ההתמחות. מטרת הרשימה היא להרחיב את מעגל ההתבוננות על המיומנויות הנרכשות, ולסייע לתלמידים, למנטורים, לחונכים ולבית הספר בכלל להמשיג את תהליכי הצמיחה של התלמידים.

Documenting Learning Checklist

תיעוד המיומנויות הנלמדות

מיומנויות תקשורת

- תקשורת טלפונית (שימוש בשפה מקצועית ומתאימה)
- ניהול פגישה או שיחה מקצועית
- שימוש בשפה מקצועית
- שימוש באוצר מילים מקצועי
- תקשורת מקצועית עם המנטור (עולם העבודה)
- תקשורת אישית עם החונך (ניהול תכנית הלימודים)
- תקשורת עם לקוחות
- שימוש בשפה זרה נוספת
- אחר:

מיומנויות כתיבה

- כתיבה מקצועית בשימוש במייל
- כתיבת מזכרים
- כתיבה שיווקית (סיוע ביצירת מנשרים שיווקיים, שיווק מקוון ברשת, יחסי ציבור וכד')
- כתיבת דו"חות (לארגונים, קהילה, פנים ארגוני)
- סיכומי פגישות

- תיעוד תהליכי למידה
- אחר:

מיומנויות קריאה

- קריאת מזכרים
- קריאת עלונים
- קריאת ספרות מקצועית
- קריאת חומר אקטואלי (עיתונים / ברשת / חדשות - ערנות לקיום חומרים אלה וחיפושם באופן פעיל)
- הרחבת אוצר מילים מקצועי
- אחר:

מיומנויות טכנולוגיות

- שימוש בתוכנות מייקרוסופט (לדוגמה: אקסל / וורד)
- שימוש בכלים שיתופיים (לדוגמה: Google Drive)
- תוכנות עריכה (לדוגמה Premier)
- תוכנות עיצוב (לדוגמה Adobe Photoshop)
- אחר:

התנהלות מקצועית

- הודעה על היעדרות או איחור
- הגעה בזמן
- שימוש בשפה מכבדת
- לבוש מתאים
- התנהגות הולמת למקום עבודה
- אחריות אישית על ביצוע משימות
- הצבת מטרות מקצועיות
- אחר:

מיומנויות ארגון

- עמידה בלוחות זמנים
- ניהול יומן פגישות

- ניהול יומן משימות
- תיעודף משימות
- אחר:

התמצאות (אוריינטציה) ארגונית

- היכרות והבנת הרציונל של המבנה הארגוני (הבנת ממשקי עבודה, היררכיה וכד')
- היכרות עם דרכי המימון של הארגון (פרטי, ציבורי, עמותה וכד')
- היכרות עם תהליך גיוס העובדים
- היכרות עם דרישות קבלה לתפקידים שונים בארגון
- אחר:

שימוש בכלים

- ציוד משרדי (מכונת צילום, ניילון וכד')
- כלי עבודה (מברגים, צבתות וכד')
- ציוד קולנוע או תיאטרון (מצלמות, תאורה, ציוד במה, תפאורה וכד')
- ציוד אומנות (צבע, מברשות, חימר וכד')
- ציוד קול - אודיו (מערכת, מיקרופון, רמקול וכד')
- אחר:

מיומנויות תכנון מרחבי

- תכנון מוצר חזותי
- ארגון מדפים
- תכנון מרחבי של חלל
- אחר:

מיומנויות התמצאות והתנהלות במרחב

- קריאת מפה (מסלול אוטובוס / רכבת)
- רכישת כרטיסי נסיעה
- תכנון מסלול נסיעה
- הבנת הנחיות הגעה

- יכולת בקשת הכוונה
- אחר:

מיומנויות פתרון בעיות

- חשיבה יצירתית / חדשנית בפתרון בעיה
- פתרון בעיות הקשורות בתוכן
- התמודדות עם קונפליקט
- אחר:

מיומנויות של הבנת חוקים ומדיניות

- זכויות יוצרים
- חוקים ממשלתיים, עירוניים
- אתיקה (רפואית לדוגמה)
- מדיניות בית הספר או מקום עבודה
- אחר:

- האם השתתפת בהכשרות, או תכניות פיתוח מקצועי שסייעו לך ללמוד או לפתח מיומנויות אלה:

דוגמה ליומן התמחות של התלמידים:

בכל שבוע התלמידים יתעדו פעמיים ביומן ההתמחות: פעם אחת התייעוד יהיה סביב נושא מסויים עליו יתבקשו לפרט, ובפעם השנייה יבחרו נושא מתוך בנק הנושאים. יש לעבור על היומנים ביחד אחת לשבועיים, במסגרת מפגשי קבוצת החונכות.

חלק ראשון

התייחסו בהרחבה לכל היגד, תנו כמה שיותר דוגמאות (כתבו לפחות עמוד).

שבוע ראשון: ערכו רשימה של דברים אותם עשיתם השבוע. באילו כלים השתמשתם (מחשב, תוכנות מסוימות, שימוש במאגרי מידע, כלי עבודה, טלפון וכד')? מה למדתם מפעילויות אלה? באיזה אופן למדתם (מה עשיתם / מה למדתם / איך למדתם)? עם מי עבדתם השבוע?

שבוע שני: סכמו משהו שקראתם במהלך ההתמחות השבוע. הקפידו לכלול את שם הכותב, כותרת המאמר. היכן מצאתם אותו ולמה קראתם אותו? הביאו סיכום מאמר זה למפגש החונכות הבא. **שבוע שלישי:** ערכו רשימה של אוצר מילים חדש שרכשתם. כתבו את הפירוש של כל מילה ובאיזה הקשר למדתם אותה.

שבוע רביעי: כתבו אתגרים / בעיות עמם מתמודד הארגון בו אתם מתמחים. מדוע נושאים אלה מהווים בעיה עבור הארגון? ערכו סיעור מוחות בקבוצת החונכות לגבי פתרונות אפשריים לאתגר.

שבוע חמישי: כתבו על הפרויקט או רעיון לפרויקט שיש לכם. באיזה אופן יתרום הפרויקט לארגון? באיזה אופן יקדם הפרויקט את ההתקדמות שלכם בתכנית הלמידה האישית?

שבוע שישי: כתבו מהי תכנית העבודה שלכם על הפרויקט – ערכו תיעודף של משימות וסדרו את הפעולות בסדר המתאים. לכל שלב כתבו מהם המשאבים שיסייעו לכם, לאיזה סיוע תזדקקו וממי. כתבו לוחות זמנים לביצוע המשימות וכתבו אותם ביומן.

שבוע שביעי: תארו אתגר או בעיה אתה התמודד הארגון או אתם מתמודדים בפרויקט. תארו פתרונות

אפשריים שניסיתם. פרטו מדוע בחרתם בפתרון בו בחרתם. האם הפתרון הצליח או לא ומדוע?

שבוע שמיני: כתבו רפלקציה על אופן ההתקדמות שלכם בפרויקט. האם אתם עומדים בלוחות הזמנים? האם אתם מקבלים את המענה המתאים מהמנטור, מהחונך? למה עוד אתם זקוקים כדי להתקדם? **שבוע תשיעי:** לאחר חודשיים כתבו מה אתם עוד שואפים לדעת - כיצד אתם יכולים להרוויח עוד מתקופת ההתמחות? למה אתם זקוקים כדי לבצע את תפקידכם טוב יותר? איזה מיומנויות אתם עוד צריכים לשפר (יעילות, שאלת שאלות, תקשורת בינאישית, ארגון, אחריות, שיתוף פעולה וכד')?

חלק שני

- בכל שבוע בחרו היגד אחר וכתבו עמוד המתייחס להיגד זה.
- כיצד הפעילות השבוע בהתמחות תורמת?
- מה היה מוצלח ומה לא היה מוצלח השבוע?
- אתגרים ובעיות במקום ההתמחות: מדוע הם מהווים בעיה או אתגר?
- אוסף רעיונות לפתרון בעיות שיש במקום ההתמחות.
- במדרג של 1-10 השבוע האחרון היה ____ . מדוע?
- המנטור – פירוט תכונות, יתרונות, מתן עזרה.איזה מידע מספרי נאסף במהלך ההתמחות? כיצד ניתן להציגו בגרף או בטבלה?אילו מחקרים או פרויקטים דומים לפרויקט נעשו בעבר? מיהם האנשים העוסקים בסוגיה זו?
- כיצד ניתן ללמוד עוד על נושא הפרויקט? (מחקרים, ספרים, מגזינים מקצועיים, אתרים וכד').
- אספו זוויות מבט שונות לגבי האתגר עימו מתמודד הפרויקט שלכם (תושבי השכונה, צעירים, מבוגרים

וכד'). כיצד ראו את הסוגיה בעבר? האם יש סוגיות אתיות דרכן אחרים מתבוננים?

- יום ממוצע במקום ההתמחות שלכם: מה הדבר הראשון שאתם עושים? מהי עבודתכם? מהן זמני ההפסקה ומה אתם עושים בה? כיצד מסתיים היום?
- הציגו דוגמאות מהפעילות שלכם במהלך השבוע האחרון לגבי: אחריות אישית / כבוד / התמדה / ארגון / אמפטיה / שיתוף פעולה / אמון / מודעות עצמית / מנהיגות / יוזמה?
- האם אתם רואים עצמכם עובדים במקום עבודה כמו הארגון בו אתם מתמחים בחייכם הבוגרים? מדוע? מדוע לא?
- מהן המיומנויות הנדרשות כדי לסיים בהצלחה את ההתמחות? מהם הצעדים הנדרשים כדי לשמש בתפקיד של המנטור במקום העבודה? איזה סוג השכלה גבוהה נדרשת? מהו הניסיון הקודם הנדרש?
- האם הייתם ממליצים לאחרים להתמחות בארגון זה? האם הייתם ממליצים על המנטור/ית שלך לאחרים? מדוע? מדוע לא?

ניהול העבודה עם המנטורים

את פירוט כל נושא המנהלות - הסעות, ביטוחים, דרישות מהארגון הקולט ועוד ניתן למצוא בחוברת מנהלות.

תשובות לשאלות נפוצות שעולות בקרב מנטורים בתחילת דרכם:

- **כיצד מתמודדים עם סוגיות התנהגות (איחורים / קוד לבוש לא מתאים / התנהגות לא הולמת)?**

ההתייחסות לתלמידים היא כמו לכל עובד אחר בארגון, תוך התחשבות בגילם הצעיר ובחוסר הניסיון שלהם. תיאום ציפיות והצבת הגבולות חשובה. במידה ויש חריגה מגבולות אלה, צרו קשר עם החונכים או מתאמי ההתמחות.

- **מהן מחויבויותי כמנטור?**

המנטור מחויב לתהליך הצמיחה של התלמידים באמצעות ההתנסות והלמידה במקום ההתמחות. מחויבות זו דורשת: תקשורת אישית עם התלמיד והחונך, שיתוף פעולה עם מרכיבי התכנית כמו השתתפות בתערוכה ובהערכת התלמיד, השתתפות בהכשרת המנטורים.

- **כמה זמן נדרש ממני?**

משך ההתמחות הוא לרוב שלושה חודשים. בסוף תקופה זו תיערך הערכת מצב משותפת, ויוחלט האם התהליך מיצה את עצמו, או שיש ערך להמשיך את

ההתנסות לסמסטר נוסף.

- **אילו מקורות תמיכה עומדים לרשותי כמנטור?**

חומרים כתובים: מדריך כתוב למנטור, הדרכת מנטורים חדשים. החונכים עומדים אף הם לרשותך והם החוליה המקשרת לבית הספר. בנוסף עומדים לרשותך גם מתאמי ההתמחויות ומנהל/ת בית הספר.

- **מה קורה במקרים בהם אני מחוץ למקום ההתמחות?**

ההחלטה היא החלטה משותפת שלכם ביחד עם החונך והתלמיד - האם יש איש קשר נוסף בעסק / ארגון, האם תלמיד יכול לעבוד עצמאית ביום זה או האם התלמיד לא יגיע לארגון ביום זה ויגיע לבית הספר במקום? האם משלמים לתלמידים? לא משלמים לתלמידים במהלך שעות ההתמחות - שעות ההתמחות הן חלק מתכנית הלימודים של התלמיד. ניתן להגיע להסדר תשלום במידה ויהיו שעות נוספות.

- **האם אוכל לקחת יותר ממתמחה אחד?**

זה אפשרי ברמת העיקרון, אך לפני החלטה כזו יש לקחת בחשבון כי המשמעות היא ללוות את התלמידים בתהליך הלמידה, בפרויקט ובתהליך הערכה ולחנך אותם בעבודתם.

טיפים לחונכים - כיצד לשמור על יחסים מצוינים עם המנטורים

המנטורים הם חברים הטובים ביותר! לא רק שהם תורמים מזמנם כדי לסייע להתפתחות תלמידיכם, אלא גם מסייעים להם באופן פעיל בהמשך מסלול הקריירה שלהם, הופכים ממליצים שלהם ללימודי השכלה גבוהה, במציאת מקום עבודה, ועוד. חיזוק מערכת היחסים עם המנטורים חשובה ביותר! להלן מספר טיפים שיסייעו לכם להדק מערכת יחסים זו:

1. צרו מנגנון מעקב אחר מספר הפעמים בהם יצרתם קשר עם המנטורים (יומן, טבלת מעקב וכד'). וודאו כי אתם משוחחים טלפונית או יוצרים קשר באמצעות מייל בשבועות בהם אינכם מבקרים בארגון.
2. הכינו מראש את הפגישות. אל תעמיסו מידע והתמקדו במטרות העיקריות לשבועות הקרובים בכל פעם.
3. הכינו את התלמידים לפני פגישות. הכינו אתם את השאלות מראש וודאו כי הם מכירים את מטרות הפגישה ומסוגלים להוביל אותה. זה ידגיש את מקום התלמיד כשותף ומוביל.
4. הביאו תדפיס של תכנית הלמידה האישית של התלמיד כדי שתוכלו לבדוק שכל המטרות מושגות.
5. הביאו דוגמאות של פרויקטים שנעשו במהלך התמחות כדי שהמנטור יוכל לכוון לרמה האקדמית הנדרשת, ולהבין כיצד המטרות הלימודיות מתחברות להתנסות המעשית.
6. ברגע שציר הזמנים של הפרויקט מוכן, דאגו שלכולם יהיה עותק ושכולם עומדים מאחורי לוחות זמנים אלה ומכוונים אליהם.

7. הכינו רשימה של נושאים אותם תרצו לבדוק בכל פעם שאתם מבקרים בארגון: טופס נוכחות, לוחות הזמנים של הפרויקט, מערכת היחסים והדינמיקה בין המנטור והתלמיד, אוצר המילים החדש שרכש התלמיד, כל נושא אחר שהוגדר כחשוב לאחד הצדדים. כשאתם כחונכים מהווים דוגמה לגבי הדרישות מהתלמידים ומהתכנית, כך יעשו גם המנטורים.
8. הזמינו את המנטורים להיות שותפים בתצוגות תוצרים - דאגו להזמין אותם לא רק באמצעות המייל אלא גם פנים אל פנים / טלפונית.
9. דאגו שיהיה לכם תיק התמחות מסודר לכל תלמיד ולכל מנטור (תיק זה יכיל את כלל האישורים, לוחות הזמנים לפרויקט, סיכומי פגישות). כך תוכלו לנהל ולעקוב אחר מספר אתרים בו-זמנית.
10. כל התמחות מגיעה לסיומה, גם אם הקשר אחר כך יכול להימשך. חשוב לקיים מפגשי סיכום, ולקבל את הערכת המנטור על התלמיד והחונך, וכן לערוך עם המנטור שיחה רפלקטיבית. את הרשמים חשוב להעביר למתאמי ההתמחות, וללמוד מכל התנסות.

גיוס מנטורים חדשים

כל אחד הוא מנטור פוטנציאלי. רואה החשבון, רופאת השיניים, הספרנית בספריה העירונית. החונכים הם למעשה "סוכני מנטורים". הדרך לגייס מנטורים עתידיים מבוססת על התנהלות יומיומית של היכרות עם אנשים מהקהילה, איסוף כרטיסי ביקור, פרסום התכנית באמצעות עלוני מידע, ואירועי חשיפה לקהילה.

מנהלה וארגון – ניהול תכנית למידה מבוססת התמחות

- ניהול תכנית התמחות דורש סדר וארגון ברמה גבוהה. יש לנהל כמות רבה של מידע:
- מעקב אחר תחומי עניין של תלמידים
 - פרטי קשר של תלמידים
 - פרטי קשר של מנטורים פוטנציאליים
 - מעקב אחר ביקורים במקומות ההתמחות וקשר רציף עם המנטורים
 - מעקב אחר הפרויקטים של התלמידים
 - תיעוד תהליכי הלמידה
 - מעקב אחר נוכחות תלמידים בימי ההתמחות
 - מעקב אחר משימות הלמידה של התלמידים

להלן דוגמאות לכלים המסייעים לחונכים בניהול המידע

דוגמה לציר זמן לניהול תכנית למידה מבוססת התמחות

שבוע ראשון: חקר תחומי עניין - חיפוש אחר התשוקות ותחומי העניין של התלמידים באמצעות פעילויות שונות. התחלת הטמעת הרגלי כתיבה הפלקטיבית ביומן.

שבוע שני: המשך חקר מעמיק של תחומי עניין ולמידת שלבי תהליך יציאה להתמחות. התמצאות במציאת החומרים הקשורים לשלבים השונים כמו תסרטי שיחה טלפונית, דוגמאות של מסמכי שליחת מייל וכד'. התחלת אימון בשיחה טלפונית בזוגות.

שבוע שלישי: המשך חקר תחומי עניין, אימון בראיונות טלפונים, אימון שיחות טלפוניות מול מבוגרים, כתיבת שאלות לראיונות פנים אל פנים, ארגון תשתית עבודה כמו כתובת מייל, תיקיית התלקיט, יומן גוגל וכד'.

שבוע רביעי: המשך חקר תחומי עניין, היכרות עם התמצאות במרחב - כיצד מגיעים ומה מביאים לראיון, איך מתלבשים ומתנהגים. אימון בראיונות פנים אל פנים, היכרות עם מאגרי המידע הבית-ספריים של המנטורים.

שבוע חמישי: תיאום ימי תצפית, ארגון תשתית עבודה מקוונת עם התלמידים שתאפשר מעקב אחר תלמידים באתרי התמחות שונים (תשתית כוללת, ניהול ידע "בענן", כלים מקוונים כמו יומן, בלוג, תלקיט דיגיטלי, מסמכים שיתופיים, תזכורות לפגישות ותאריכי הגשה וכד').

ארגון החומרים מנקודת המבט של החונכים

- מומלץ לארגן אוגדן המרכז את כל הניירת הדרושה:
1. מומלץ שבאוגדן ירוכז המידע הנדרש לכל תלמיד: תכנית הלמידה האישית, ההצעה לפרויקט, דפי מעקב אחר התמחות - פגישות וכד'.
 2. מומלץ שבחזית האוגדן תהיה טבלה מרכזת של כל התלמידים וכל המנטורים, מאורגנים על פי אתרי ההתמחות.
 3. טבלה או יומן זמין עם כל תאריכי הפגישות בכל אתרי ההתמחות, וניהול מעקב אחר שיחות וקשר ישיר עם המנטורים.
- ניהול משימות התלמידים במהלך תהליך ההתמחות התלמידים מבצעים פעילויות שונות במהלך ההתמחות ומקיימים קשרים ישירים עם גורמים שונים. כיצד עוקבים אחר מהלך הלמידה שמתקיים בתוך ומחוץ לבית הספר?

יומן שיחות

מסייע לתלמידים ולחונכים לעקוב אחר השיחות, הקשרים והפעולות שהתלמידים קיימו. היומן משמש כאמצעי מעקב, לא פיקוח. התלמידים לעיתים לא תופסים כי שיחה היא שלב בעבודה, והיומן נועד לסייע להם לנהל את המשימות לביצוע בעקבות כל שיחה / פגישה, ולבחון את התקדמותם.

הכלי הנוח ביותר הוא טבלת אקסל פשוטה שיכולה להיראות כך:

יומן שיחות

תאריך	שם הארגון	שם החונך	מספר טלפון/ תאריך פגישה	עם מי דיברתי/ נפגשתי	נושא/ תמצית השיחה	הצעדים הבאים שלי

קיר התמחויות בכיתה

אמצעי נוסף לניהול מעקב אחר משימות ההתמחות שגם מייצר תרבות כיתתית של שיתוף ושל אחריות אישית וקבוצתית, הוא לוח / קיר המרכז את תהליך העבודה.

אפשר לעצב אותו כציר זמן סביב המשימות ולהציג את שמות התלמידים ואיפה הם נמצאים בתהליך. התלמידים יתלו טקסטים שירצו לקבל עליהם משוב, ראיון שקיימו וכד'. התלמידים יוכלו לראות על גבי הלוח את התקדמותם ולהשוות לחבריהם.

- תחומי עניין
- תיאומים, טלפונים
- ראיונות פנים אל פנים
- ימי תצפית
- התחלת התמחות

אלטרנטיבה להתמחות

הדרך המומלצת ללמידה מבוססת התמחות היא, כמובן, לעבוד עם מנטור שמגיע מהארגון שחונך את התלמיד. בדרך זו מתבססים יחסי אמון, התלמיד מפתח מיומנויות חברתיות ומיומנויות מקצועיות. יחד עם זאת, מסיבות שונות כמו בשלות או סיבות אישיות אחרות, ישנם תלמידים שעבורם המשימה של יציאה באופן עצמאי לשני ימי התמחות היא מורכבת מדי. עבור תלמידים אלה פותחו תכניות חלופיות. להלן מספר דוגמאות:

התמחות קבוצתית בארגונים

קבוצת תלמידים (לעיתים קבוצת החונכות כולה) מגיעה יחד עם החונך לארגון, ועובדת על פרויקט ביחד. לדוגמה: קבוצת תלמידים שעובדת יחד בגן חיות במשך חודשיים, כאשר לכל תלמיד תפקיד אחר, או שלכל הקבוצה משימה משותפת. או, למשל, קבוצת תלמידים שעובדת יחד בצהרון של תלמידים צעירים וחונכת אותם.

פרויקטים אישיים או קבוצתיים בתוך בית הספר

עיצוב סביבת למידה, העלאת מחזה עבור קהילת בית הספר, ארגון פעילות בית ספרית ועוד.

פרויקטים של התנדבות / תרומה לקהילה

עבודה עם קבוצות אוכלוסייה שונות בקהילה, מקלטי נשים, בתי אומנה, משפחות נזקקות, בתי חולים וכד'.

תכניות חיצוניות לבית הספר שמזכות בתעודה

תלמידים יכולים להשתתף בתכניות לימוד חוץ בית-ספריות המזכות אותם בנקודות זכות אקדמיות או בתעודה מקצועית - כמו קורסי סיעוד, מטפלות, הנדסאים וכד'.

עקרונות בניהול תכנית התמחות חלופית

בחירה

- לתת לתלמידים לבחור - בין אם ההתנסות היא קצרה או ארוכה, היא חייבת להיות משהו שברצונם לעשות.

פרויקט

- תכננו פרויקט בכל תכנית - ההתנסות צריכה לתת מענה לסיבות מאחורי העשייה בטווח הארוך. חברו במידת האפשר את הפרויקט לתכנית הלימודים, והמשיגו את המיומנויות שהם רוכשים.
- בחנו את המשמעות של הפרויקט וההתנסות לעולם - על מי נשפיע באמצעות הפעולה שלנו?

חיבור לעולם האמיתי

- צאו ללמידה מחוץ לכיתה ופגשו מומחים רלוונטיים.
- חברו למטרות ארוכות הטווח של התלמידים, כגון לימודים באוניברסיטה או שירות בצבא.

רפלקציה

- אל תוותרו על רפלקציה אישית - גם אם הפעילות היא קבוצתית, סייעו לתלמידים להמשיג את החוויות שעברו, ומה למדו במהלכה.
- נצלו הזדמנויות אלה כדי לסייע לתלמידים לגלות תחומי עניין חדשים.

דוגמאות לחומרי עזר לניהול תכניות התמחות חלופיות:

תכנית למידה - התוצר הראשוני הזה נוצר במפגש תכנון בבית ספר שרצה לפתח תכנית למידה בעולם האמיתי לתלמידים שלא היו בשלים לקחת חלק בתהליך ההתמחות האישי. בתכנית זו ניתן לראות את מטרותיו השונות של הפרויקט, ואת החשיבה המדוקדקת שנועדה ליצור תהליך שיהלום את המטרות האלו.

הערות לתכנון חלופת למידה בעולם האמיתי:

- אתרים של למידה בעולם האמיתי ייבנו על בסיס ההתעניינות של התלמיד, והזמינות של השותפות הקהילתית.
- החונכים יתנהלו מול שותף מהקהילה. חברי הקהילה האלו יכולים להיות נציגים מארגונים, בעלי עסקים, מיומנים בתחום העניין של התלמיד ו/או אנשים שמבקשים לתרום מזמנם ומניסיונם לטובת התלמידים הללו.
- ההתנסויות האלו בעולם האמיתי ינוצלו כקשר קפיצה לתלמידים שאינם בשלים עדיין ללמידה בעולם האמיתי כדי לעורר בהם עניין, לבסס בהם תחושת ביטחון בעולם האמיתי, לפתח מיומנויות, ליצור חוויית למידה שתראה כיצד למידה אקדמית יכולה להיות מיושמת במצבי חיים אמיתיים (בחיים עצמם), ולסייע לזהות תחומי עניין.
- לתלמידים יהיה אתר / "תא" התנסות בעולם האמיתי שונה מקבוצת החונכות שלהם. בכל תא כזה יהיו במוצע 16 תלמידים.
- תאי (מקומות) ההתנסות מתנהלים לאורך תקופה של סמסטר. התלמידים יכולים לבחור להמשיך באותו מקום לאורך הסמסטר, או לאורך השנה כולה.

- שניים מעשרת אתרי ההתמחות יוקדשו לתלמידים שתהיה להם התמחות. התלמידים הללו יצטרכו להתקבל למקומות שבהם מתקיימת למידה מבוססת התמחות, באמצעות כתיבת בקשה מסודרת המעידה על כך שיש להם את היכולת והאחריות להתמיד בהתמחות. באופן זה הם יצטרכו "להרוויח" את ההזדמנות להשתתף בהתמחות.
- למידה בעולם האמיתי תתקיים יומיים בשבוע, ככל שניתן מחוץ לבית הספר.
- התלמידים ייפגשו בבית הספר בשעה 9:00, וישבו אליו ב-14:45.
- התלמידים יתכננו את ההתנסות שלהם בהובלת החונך והשותף מהקהילה שיאגדו את כל מטרות הלמידה. התכנית תסתיים בהפקת תוצרים ממשיים אישיים וקבוצתיים. התלמידים בתכנית ההתמחות יהיו אחראים לנהל פרויקט כזה בכל סמסטר.
- לכל תלמיד יהיה בנוסף פרויקט נפרד שעליו יהיה להשלים בקבוצת החונכות שלו.
- לשותף מהקהילה תהיה אפשרות להתחייב לסמסטר אחד או לשנה כולה. היתרון בהתחייבות לסמסטר אחד טמון בגמישות שזה מאפשר לשנות שותפויות או קבוצות עניין בהתאם לרצון התלמידים והקהילות.
- המטרה היא לשלב תלמידים בלמידה בעולם האמיתי מוקדם ככל האפשר. לכן, השותפויות ואתרי הלמידה יקבעו ביחס לזמינותם בהתאמה לפתיחת שנת הלימודים. תחומי העניין המוצעים יקבעו בהתאם לאיתור תחומי העניין שנערך עם התלמידים בבית הספר.
- רצוי שצוות הלמידה בעולם האמיתי (חונך ושותף מהקהילה) יפתחו קשרים נוספים בקהילה שיאפשרו לבסוף חלוקה של התלמידים לקבוצות קטנות. הקבוצות הקטנות הללו של 3-4 תלמידים

- יכולות לעבוד עם מבוגרים נוספים מהקהילה על פי תחומי העניין שלהם במהלך יחידות זמן מוגדרות ביומיים של ההתנסות הבית ספרית. זה נועד להגביר את היחס בין מבוגרים לתלמידים בתהליך, ולאפשר הענקת תשומת לב רבה ככל הניתן של מבוגרים לתלמיד. הנושא הזה יכול להוות משימה לסמסטר השני, במידה ויתאפשר מבחינת הזמן.
- אין צורך להמציא את הגלגל. רצוי שצוות האתר יתבסס על משאבים מתכניות קיימות, יחידות לימוד קיימות מנושאים דומים שעוסקים בפיתוח מיומנויות לעולם העבודה ותכניות למידה מקוונות המסייעות לתלמידים לפתח מיומנויות שפה ומיומנויות מתמטיות, מה שנדרש לצרכי הקריירה שהם שואפים לפתח.
- התלמידים ידרשו לכתוב יומן רפלקטיבי בן 2-1 עמודים שיאפשר להם לתקשר עם החונכים בנוגע לפעילויות בחזרתם לבית הספר בימי ההתמחות. בנוסף, במהלך שעות אחר הצהריים בקבוצת החונכות שלהם יתאפשר לתלמידים זמן לחלוק את חוויות הלמידה בעולם האמיתי שלהם עם חבריהם לכיתה, כדי ליצור מעין הוראת / למידת עמיתים. הצעות אחרות: ליצור מצב בו שותפים מהקהילה יעברו בין האתרים. למשל: כל האתרים יידרשו לעסוק בגיוס תרומות. שותף אחד מהקהילה שזו התמחותו ידריך כיצד לגייס תרומות בכל אחד מהאתרים.
- רכישת רכב בית ספרי המיועד לנסיעות מחוץ לעיר.
- ארגון ארוחות ארוזות לימי ההתמחות שבהם תלמידים הם מחוץ לבית הספר.
- איחור של תלמיד אחרי השעה 9:00 נחשב ליום היעדרות.
- רצוי למצוא הורים, סטודנטים ומבוגרים נוספים שיתלוו ויסייעו בימי ההתמחות.

- יש ליצור מיתוג שישווק את התלמידים ממש כמו שעסק היה עושה. השתמשו בקשרים ושותפויות קיימים ומבוססים. חלק מהאתרים יכולים להתבסס על שנים שלושה שותפים מרכזיים. ניתן לעודד עובדים אחרים בבית הספר ודמויות נוספות ומוכרות היטב מהקהילה לנהל קבוצת התמחות כזו כדי ליצור קבוצות קטנות יותר ולאפשר היצע מגוון יותר של התנסויות. השבוע הראשון יגיע לשיאו ביריד התנסות בעולם האמיתי שיאפשר לתלמידים לבחור את האתר שבו ירצו להתנסות במהלך הסמסטר. התלמידים יגישו בקשה לשנים עד שלושה המקומות המועדפים עליהם, וידרשו לעבור ראיון או הליך קבלה אחר.

למידה בעולם האמיתי

מספר נקודות למחשבה:

- מתי יהיה זמן לחונכים ולשותפים הקהילתיים לתכנן ולהכין את הימים האלו? הם עסוקים במשרות מלאות בעבודתם.
- כיצד נקטין את מספר התלמידים ביחס לכל מבוגר? (ראו הצעות למעלה) מי עשה זאת בעבר? אילו משאבים אנחנו יכולים לקבל, ומי יחקור את זה?

הצעות לתחומים אפשריים:

1. ספורט / כושר
2. אדריכלות / עיצוב
3. אמנות חזותית
4. שירה / משחק / ריקוד
5. בריאות
6. מכונאות / הנדסת מכונות
7. אופנה / עיצוב שיער / איפור
8. טיפול בילדים
9. משטרה / כבאות / עריכת דין
10. אמנויות הבישול
11. מחשבים / טכנולוגיה

תוצר למידה 1

התוצר הבא הוא תיאור של קבוצת התמחות בקפוארה, אמנות לחימה ברזילאית. תלמידים בחרו באפשרות הזו ונסעו, כקבוצה, פעמיים בשבוע לסטודיו, יחד עם החונך שלהם. בסטודיו הם למדו ממדריך קפוארה את האמנות הזו. כל תלמיד השלים פרויקט אישי שעסק בלמידה האישית שלו מההתנסות הזו, והציג את הפרויקט שלו בתצוגת תוצרים.

תיאור התנסות בלמידה בעולם האמיתי

הנושא/הרעיון המרכזי: קפוארה אנגולה - מסורת עתיקה הזמן המודרני
"נאום מכירות" (איך לתאר את הנושא / הרעיון במשפטים ספורים שילכדו את תשומת הלב של התלמידים):

קפוארה אנגולה היא צורת אמנות לחימה אפריקאית רב-תחומית. היא הגיעה לברזיל במהלך סחר העבדים הטרנס-אטלנטי, ובמסגרתה נלמדים ריקוד, אקרובטיקה, היסטוריה, תרבות, מוסיקה, בריאות, בטחון עצמי, משמעת והדרכה לשימוש בכלי נגינה. קפוארה מתוארת בו זמנית כמשחק וכשיח בין שני גופים. המטרה של הקפוארה היא jogo bonito - לשחק יפה. אנשים שמתאמנים בקפוארה מאמינים שאם אתה יכול ללמוד לשחק יפה במהלך הטקסי של קפוארה אנגולה, אתה יכול ללמוד לחיות יפה את חיי היומיום.

מדוע הנושא הזה מעניין / מרתק אותך?

קפוארה היתה בעבר טקס מעבר שנועד להנחות מתבגרים בתקופה שבין הילדות לבגרות. הקהילות שלנו סובלות היום ממחסור במשאבי הנחיה כאלו לצעירים בתהליך ההתבגרות. ללמוד לחיות יפה זה הדבר שהופך את הקפוארה לחיונית לקהילה שלנו. הפילוסופיה של הקפוארה אנגולה - להיות יפה ובעל תושייה בנסיבות של דיכוי, הוא שיעור רב ערך לצעירים בני זמננו.

תיאור הפרויקט - סקירה

הקבוצה תיפגש פעמים בשבוע בימי ההתמחות הבית ספריים. חובה להשתתף בפעילות בימי שישי בכל שבוע מתמקדים באחד מההיבטים של האמנות (תנועה, היסטוריה, תרבות, שירים, וכו'). התלמידים יתאמנו גם עם נציגי ארגון הקפוארה, קבוצה קהילתית

מקומית שמשמרת קפוארה אנגולה תחת השגחתם של אמן קפוארה שיש לו זיקה של ארבעה דורות לאמנות הזו.

פעילויות של התלמידים: (מה התלמידים יעשו)

- כתיבת יומן רפלקטיבי
- חקירה
- אימון
- ראיון
- ניתוח סרטים וקטעי וידאו
- למידה על תזונה
- בניית מכשירים
- למידה של שירים (בפורטוגזית)
- נטילת חלק בכינוס שבועי (roda)
- חיבור לעולם האמיתי

שאלות יסוד אפשריות

כיצד קפוארה אנגולה יכולה לשפר את נקודת המבט שלי, ולהנחות אותי לעבר התשוקות שלי בחיים?

תוצרים ופרויקטים אפשריים של תלמידים:

1. לבנות 12 מרימבות (כלי נגינה מרכזי בקפוארה)
2. להתמחות בשמונת המקצבים המסורתיים של הקפוארה שמנוגנים באמצעות המרימבה, ובמשחקים שקשורים לכל מקצב.
3. להתמחות בחמשת השירים והקריאות הקבוצתיות שמושמות במהלך שיעור קפוארה.
4. להתמחות בתשע תנועות היסוד של הקפוארה.
5. להכיר היטב את ההיסטוריה והתרבות של הקפוארה.
6. להתחבר לחוויית למידה של העולם האמיתי.

שותפים פוטנציאליים ותפקידיהם:

איגוד הקפוארה (lccas) שהוקם בשנת 1996 על-ידי רב אמן משיקאגו ומטרתו שימור האמנות הזו וטיפוחה במטרה להביא מזרז לקהילות, משפחות ופרטים.

האיגוד מוכן לספק שטחי אימון, כלים, סרטים, מוסיקה ומנהיגות מנוסה לסייע בהתמחות הזו.

אפשרויות ללמידה מחוץ לבית הספר:

לנסוע למכון ה-lccas לראיון משתתפים מנוסים,

לערוך חקר של ההיסטוריה האפריקנית, הברזילאית

והאמריקאית, ליצור כלים.

חלק זה עוסק בתכנון שנדרש כדי ליישם העמקה אקדמית ומטרות למידה אלטרנטיביות לתכנית למידה בעולם האמיתי (RWL).

דרישות לתלמידי קבוצת למידה בעולם האמיתי

תיאור הציפיות מתלמידי קבוצתית בעולם האמיתי:

הנחת היסוד של מודל ה-BPL (Big Picture Learning)

היא שחוויות הלמידה המשמעותיות ורבות העוצמה ביותר נובעות מהצירוף של:

1. **למידה מעשית** (hands on work) שמחוברת לתשוקות של הלומדים והיא שימושית בקהילה אליה הם שייכים.
2. **פיתוח מערכת יחסים עם מבוגרים** שהלומדים יכולים לבטוח בהם מבחינה אקדמית, מקצועית ואישית.
3. **עבודה רלוונטית לתלמידים הנובעת מתחומי העניין שלהם.**

קבוצות למידה בעולם האמיתי (RWL) מממשות את שלושת הרכיבים הללו תוך שימוש בחוויית חונכות שלמה המבוססת על נושא מסוים. מטרת הקבוצה היא לספק לתלמידים חוויית למידה עשירה

תוך כדי הכנתם ללמידה מבוססת התמחות. היא מספקת לתלמידים חוויית למידה מעשית (hands-on) מעמיקה ואותנטית תוך שימוש במשאבים הרבים של הקהילה. כדי להדגים את זה התלקיט יכלול שאלות

ראיון אינפורמטיביות. ראיון כזה יסתיים בניחות

תמציתי (summary analysis), אנתרופולוגיה של מקום העבודה, הצעת פרויקט הכוללת ציר זמן ומצגת סופית. בנוסף לכך התלקיט יכלול עבודות כתובות

המדגימות חשיבה אמפירית (Empirical reasoning) וחשיבה חברתית (Social reasoning) הנוגעות לכל אחד מיעדי הלמידה בעולם האמיתי.

ראיונות אינפורמטיביים: התלמידים יצרו

ראיונות אינפורמטיביים לדוברים אורחים ולביקורים במקומות עבודה. התלמידים ינהלו לפחות שלוש ראיונות. בהתבסס על ממצאי הראיונות, התלמידים

יכתבו נרטיב תמציתי (סיפור מנקודת מבט אישית מתומצתת), שיכלול את הניתוח של הממצאים שלהם. המטרה של חזרה על המשימה הזו היא

להראות התפתחות ביכולתם להוביל ולנתח ראיונות אינפורמטיביים. זהו רכיב חיוני ללמ"ה (למידה מבוססת התמחות).

אנתרופולוגיה של מקום העבודה: התלמידים

ישלימו חקר של מקום העבודה תוך היעזרות במדריך. בתהליך הזה התלמידים ידרשו להפגין הבנה ברורה של מקום העבודה: כיצד הוא פועל, את מי הוא משרת

ומה מטרתו.

הצעת פרויקט / ציר זמן: החונכים יגבשו עם התלמידים הצעת פרויקט כיתתית שתהווה מסגרת

ללמידה בעולם האמיתי ובו-זמנית גם תשמש דוגמה לתהליך של תכנון הצעת הפרויקט. לאחר

מכן התלמידים יעברו תהליך של תכנון לפרויקטים האישיים שלהם, ויצרו הצעת פרויקט הכוללת ציר זמן.

מצגת סופית: התלמידים ייצרו רכיב אישי בתוצר

הקבוצתי של הלמידה בעולם האמיתי. התלמידים יציגו את עבודתם במצגת מסכמת שתכלול חומרים מסייעים. אופי ההצגה יהיה שונה מקבוצה לקבוצה, ובהתאם למצגת שנבחרה.

רכיב השפה: קבוצת הלמידה בעולם האמיתי

תעניק לתלמידים חוויית למידה משולבת שמחברת בין תשוקה / תחום עניין לפרויקט אותנטי שמשלב בין קריאה וכתיבה המתקשרות לעולם האמיתי. הרכיב

השפתי יתבסס על תוצר כתיבה מדגמי (למשל: נאום, פלייר, שיר, מדריך מעשי כלשהו) והיומן הרפלקטיבי היומי של התלמידים. לתוצר צריכות להיות מינימום

של שלוש טיוטות, ועליו לכלול תיאור רפלקטיבי אישי המסביר כיצד הגירסה הסופית מגלמת את עבודתם.

יומני התלמידים יכללו מושגים שגורים שהם השפה של למידה בעולם האמיתי, ובאמצעותם הם יתארו את ההתנסות מחוויית הלמידה הקבוצתית בעולם האמיתי.

החונכים יספקו קריטריונים ספציפיים, וגם אוצר מילים נדרש שהתלמידים יהיו מחוייבים להשתמש בו

ביומנים.

רכיב של חשיבה אמפירית: על כל קבוצת למידה

בעולם האמיתי להשתמש בכלי מדעי כדי לענות על השאלה: "כיצד אנחנו מוכיחים זאת?". המטרה היא

למצוא פעילות עבור קבוצת הלמידה בעולם האמיתי שמחייבת חשיבה מדעית, למשל שימוש בשיטות

מדעיות. זה יושג באמצעות שימוש בהוכחות אמפיריות ותהליך לוגי לקבלת החלטות או בחינת השערות

שונות.

להלן מספר שאלות שעשויות לסייע בתהליך הזה:

- איזה רעיון אני מבקש לבחון? (שאלת יסוד)
- מה הראו מחקרים אחרים בנושא?
- כיצד אוכל לבדוק את ההשערה שלי?
- איזה מידע / נתונים נדרשים לבחינת ההשערה?

- כיצד ייאסף המידע?
- מהם ממצאי החקר שלי?
- מהי הטעות?
- אילו מסקנות ניתן להסיק מהחקר?
- כיצד אציג את הממצאים?

רכיב של חשיבה חברתית: כל קבוצת למידה בעולם האמיתי צריכה להשתמש בהנמקות חברתיות לשאלה - מהי נקודת המבט של אחרים לשאלה הזו? המטרה היא למצוא במסגרת קבוצת הלמידה בעולם האמיתי פעילות שתחייב חשיבה היסטורית או אנתרופולוגית, למשל, בחינת פרספקטיבות שונות, הבנת סוגיות חברתיות, התעמקות בעקרונות מוסר שונים והתבוננות בנושאים שונים מנקודת מבט היסטורית.

להלן מספר שאלות שעשויות לסייע בתהליך הזה:

- כיצד קהילות שונות רואות את זה?
- כיצד הסוגיה הזו משפיעה על קהילות שונות?
- מיהו בעל העניין בנושא הזה? למי הנושא הזה חשוב?
- מהי ההיסטוריה של הנושא הזה? כיצד העניין הזה השתנה במהלך השנים?
- מי מרוויח ומי נפגע מהעניין הזה?
- מהן אמונותיהן של האנשים בנושא?

רכיב של חשיבה כמותית: כל למידה בעולם האמיתי יכולה לכלול מדידות מתמטיות. להלן מספר שאלות שעשויות לסייע בתהליך הזה:מה נמדד?

- כיצד נמדד?
- אילו החלטות כלכליות נעשות או נעשו?
- איזה מידע, נתונים או נוסחאות ישרתו אותנו בקבלת החלטות הזו?
- מהם הרכיבים השונים? כיצד הם מיוצגים כחלק מהשלם?
- אילו נתונים נאספו? מהן יחידות האיסוף / המדידות

/ שיטות איסוף הנתונים?

תוצר

דף העבודה הזה פותח על ידי בית ספר Big Picture שהחל ליישם תכנית קיץ של למידה באמצעות התנדבות (Learning Through Volunteering). ניתן לראות כאן דוגמאות אחדות להנחיה שניתנה לתלמידים לתכנן ולחקור את ההתנסויות שלהם.

דף עבודה לעבודה התנדבותית / שירות קהילתי

תאריך:

שם הקבוצה: (עליכם להמציא שם...)

חברי הקבוצה:

שם החונך/ת:

אנא ענו על השאלות הבאות - שנוסחו כדי לסייע לכם להתחיל בפרויקט העבודה הקהילתית שלכם. נתכנס שוב מאוחר יותר כדי לסייע לכם לתכנן את האירועים בפרויקט ואת ציר הזמן. בנוסף, אם תיזמו מפגש של חברי הקבוצה מחוץ לשעות בית הספר, וודאו שאתם משתמשים בלוח דיווח השעות כדי לרכז את שעות ההתנדבות שלכם.

- באיזו סוגיה שהעיר שלנו מתמודדת עמה את/ה מבקש/ת לעסוק?
- מה את/ה מתכנן/ת לעשות כדי לסייע בהתמודדות עם הסוגיה הזו?
- מדוע את/ה מעוניין/ת לסייע בסוגיה הזו?
- מי יצא נשכר מעבודתך?
- מתי העבודה שלך תתבצע?

- האם את/ה יוצר/ת מוצר או אירוע? מתי זה יתרחש?
- מי בקהילה יכול/ה לסייע לך?
- האם את/ה יכול/ה לאתר בקהילה מומחים שינחו או יסייעו לך?
- כיצד תיידע/י אנשים על העבודה שלך?
- כיצד תיידע/י אנשים לגבי עזרה אפשרית?
- כיצד תיידע/י א/נשים שיכולים/ות להיעזר בעבודה שלך?
- למה תזדקק/י (במונחים של חומרים, וציוד) כדי שהעבודה שלך תהיה מוצלחת?
- איזה ארגון יכול לסייע לך?
- כיצד העבודה שלך תושלם? מה יהיו השלבים?

תוצר

תוצר מבית הספר לפאייט בניו יורק שבו מתקיימת תכנית התנדבות פעילה לתלמידים, כתוספת לתכנית ההתמחות שלהם. החומרים האלו מעודדים את המעורבות של התלמידים בקהילה שלהם, ומשמשים גם כחומרי שיווק לארגוני השירות ולבית הספר עצמו.

המנהלת של בית הספר מרשתת ה-BPL, סוזן אוסבורן, יחד עם תלמידי בית הספר, התנדבו בארגונים שונים תוך שהם צוברים 1500 שעות התנדבות: צבא הישע, הצלב האדום, מרכז טיפול לאלצהיימר, וכו'.

באגוד האלצהיימר, התלמידים ארגנו נשף שסיפק לחולי האלצהיימר הזדמנות להתחפש, לרקוד ולבלות. התלמידים גם התנדבו לארגון שמספק תמיכה למשפחות עם ילד בעל מוגבלות ונאלצות להתמודד עם מערכת מורכבת של נושאים בריאותיים, חברתיים, משפטיים, חינוכיים ומנהלתיים. שמונה תלמידים סייעו בהקמת נשף הריקודים השנתי של הארגון. הם סייעו לילדים בעלי המוגבלות להיכנס ולצאת ממתקני

קפיצה מתנפחים, לשחק כדורסל, לרקוד ולהשלים יצירות אמנות, ועל כך זכו להוקרה מרגשת ממנהלי העמותה.

מספר תלמידים התנדבו בכל יום חמישי במהלך שנת הלימודים לעבוד בארגון שמייצר בתים ברי השגה בבנייה ירוקה למשפחות בעלות הכנסה נמוכה.

פריסילה, נערה בת 17 מתיכון לפאייט, סייעה בארגון אירוע לבדיקת מח עצם של תורמים פוטנציאליים ממוצא אינדיאני. לחולים ממוצא זה סיכוי נמוך מאוד למציאת תורם בגלל היעדר מספיק בדיקות במאגר התורמים הפוטנציאליים. לנושא הזה חשיבות ראשונה במעלה מכיוון שסיכויי ההצלחה של השתלת מח עצם תלויים במציאת תורם מתאים, ולמוצא האתני יש תרומה משמעותית להתאמה.

לסיכום

עקרונות הלמידה של ה-BPL מתבססים על שלושה יסודות (3 R's):

Rigor, Relevance and Relationships

העמקה, רלוונטיות ומערכות יחסים.

תהליך הלמידה בעולם האמיתי ממזג את הרכיבים האלו לחוויית למידה מלהיבה ואותנטית עבור צעירים. הפרויקטים שהתלמידים יוצרים מעמיקים מבחינה אקדמית, רלוונטיים לעולמם ולתחומי העניין שלהם, וניתנים ליישום בעולם האמיתי. במסגרת תהליך זה תלמידים יוצרים מערכות יחסים משמעותיות עם מנטורים.

תהליך מציאת ההתמחות לא נופל בחשיבותו עבור התפתחות התלמיד מהעבודה שהם מבצעים במהלך ההתמחות עצמה. במהלך החיפוש הם לומדים לזהות

ולאתר משאבים, לתקשר עם מבוגרים בעלי מקצוע, לבצע ולארגן משימות, להמליץ על עצמם ולשאול שאלות. התלמידים רוכשים כך מאגר מיומנויות שישמש אותם כדי להצליח במהלך חייהם הבוגרים. הנחיה וחונכות של תלמידים רבים שמחפשים התמחות במקביל היא משימה מאתגרת לחונכים. התלמידים נעים בכיוונים שונים ומגוונים, יש צורך לעקוב אחרי התוצאות השונות, כמו גם דרישה ליצור קשרים שונים. מורכב מאוד לנהל את כל זה במיומנות. אולם באמצעות חשיבה מערכתית תומכת, ארגון מיטבי ורשת קשרים מבוססת, ניתן לעשות זאת. תהיה תקופת התנסות אולם עליכם להאמין בתהליך ולהאמין בתלמידים שלכם. לעתים הם יצעדו בצעדים כושלים וירוצו לתוך מכשולים בתהליך החיפוש שלהם, אך במהלך התהליך הם יפגינו התפתחות מדהימה. הם יהפכו למקצוענים צעירים שמעורבים בעבודתם בלהט במהלך הלמ"ה. פרויקטים של למ"ה מזמנים התנסות מיטבית בלמידה מעשית. התלמידים מתמודדים עם אתגרים אותנטיים בסביבות של העולם האמיתי, ועושים את זה תוך יצירת עבודה ייחודית שמוערכת בסטנדרטים מקצועיים. זו העבודה האמיתית של הסטנדרטים המשותפים המרכזיים שלנו, ותלמידים המעורבים בלמידה בעולם האמיתי מתעלים על הסטנדרטים האלו על בסיס קבוע.

קשרים

למידה בעולם האמיתי מתבססת כולה על קשרים. אתם תסייעו לתלמידים ליצור קשרים, ותוך כדי כך תיצרו גם אתם קשרים רבים. ברמת בית הספר תקשרו קשרים עם עמיתים לתכנית הלמידה בעולם האמיתי. המבוגרים האחרים בבית הספר הם משאב יוצא מן הכלל למובילי למ"ה, להכנת תלמידים להתמחויות, ולסיוע בארגון של הדברים. אם אתם מתקשים בהדרכת אחד מהתלמידים בתהליך, צוותו אותו לחונך אחר. השותף שלך ללמ"ה או חבר צוות אחר יכולים להזרים אנרגיה חדשה ונקודת מבט רעננה. אתר שיתוף הידע – באינטרנט ניתן למצוא משאבים נפלאים ללמידה בעולם האמיתי, כל שנדרש הוא לחלוק את הידע הקיים. לבתי ספר של ה-BPL ברחבי ארה"ב יש תכניות מגוונות ללמידה בעולם האמיתי. ניתן למצוא בהן מידע ומשאבים כמו גם פעילויות חונכות באתר שיתוף הידע. זכרו שאתם מבקשים מהתלמידים שלכם לצאת מאזורי הנוחות שלהם בחיפוש אחר התמחויות. הדרך הטובה ביותר לדרבן אותם לכך היא להתנהג כך בעצמכם ולהוות עבורם דוגמה. רצוי שתשתפו אותם לגבי הדרכים בהם אתם יוצרים קשרים עם מנטורים פוטנציאליים. הראו לתלמידים כיצד אתם יוצרים רשת קשרים מקצועית וכיצד אתם דוחפים את עצמכם מחוץ לאזורי הנוחות במטרה לבנות מערכות יחסים ולהשיג גישה למשאבים שסייעו לכם. החונך האידיאלי הוא זה שהתהליך שלו עצמו שקוף לתלמידיו. כשהתלמידים שלכם יראו אתכם יוצרים קשרים, הם ילמדו לעשות זאת בעצמם. צאו לשם והפכו את הלמידה שלכם ללמידה בעולם האמיתי!

משאבים

החומרים הבאים פותחו על ידי בית ספר BPL בדאלאוור. הם מדגימים כיצד חוויות של למידה בעולם האמיתי מעוצבות לגילאים שונים ולרמות שונות, ומתארים את הציפיות מתלמיד ברמות השונות.

כיתה ז' – מי אני?

בכיתה ז' צוללים לעומק השאלות העוסקות במי אתם (כפרט, כלומד, כחבר קבוצה כחבר בקהילה וכיו"ב). התלמידים יחקרו מה מעניין אותם ומה מניע אותם. הרעיון הוא שככל שהם ידעו יותר על עצמם, כך הלמידה שלהם תהיה יעילה יותר. בנוסף, ככל שהצוות ידע עליכם יותר, זה יקל עליהם לאפשר חוויות שיהיו משמעותיות עבורכם!

תפקיד היועץ ללמידה מבוססת התמחות SLC	הערכה	פעילויות/חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
ארגון דוברים שישתפו במסלול העניין/הקריירה שלהם	כתיבה ביומן הרפלקטיבי	סדרה של דוברים	התבוננות פנימית על חוויות מהעולם האמיתי וקביעת העדפות	גילוי תחומי העניין
	התלמידים מתארים שלושה תחומי עניין ומציגים את תהליך האיתור שלהם בתצוגת תוצרים	הערכת תחומי עניין פגישות אחד על אחד עם חונך שיחות עם בני משפחה וחברים להראות ולספר התנסויות של התנדבות קבוצתית	זיהוי/איתור תחומי עניין עכשוויים	
	בהתאם לכל פרויקט	תלוי בפרויקט האישי	השלמת פרויקט אישי שקשור לאחד מתחומי העניין	
לספק מידע מפורט על אפשרויות ההתנדבות וסיוע בקישור התלמידים.	תצוגת תוצרים	התנדבות אישית מתמשכת	להסביר כיצד ארגון שהתנדבת בו מסייע לקהילה/לאנשים ואיזו השפעה היתה להתנדבות בארגון.	הכרות מעמיקה/הבנה של עסקים וארגונים
ארגון הסיורים, ההסעות וכל המנהלות הקשורות.	הערות ותובנות מהסיוור או נקודות ליומן הרפלקטיבי	סיוור בארגון	התבוננות ותאור של רכיבים תרבותיים שונים בארגון	

תפקיד היועץ ללמידה מבוססת התמחות SLC	הערכה	פעילויות/חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
ארגון האתרים להתנדבות והמנהלות המעורבות בכך. להוות משאב לקשרים בקהילה ופרויקטים של שירות קהילתי	תצפית של החונך	התנסויות של התנדבות בקבוצת החונכות פרויקטים של שירות קהילתי בקבוצת החונכות	שאלות שאלות הבהרה ושאלות שיובילו להבנה מעמיקה.	
ארגון האתרים להתנדבות והמנהלות המעורבות בכך. להוות משאב לקשרים בקהילה ופרויקטים של שירות קהילתי	תצפית של החונך	התנסויות של התנדבות בקבוצת החונכות פרויקטים של שירות קהילתי בקבוצת החונכות	קבלת משוב מקדם ממבוגר ומענה עליו באופן הולם	
ליצור סדרת סדנאות ו/או משאבי תוכן לחונך ארגון התנסויות התנדבותיות.		סדרת סדנאות התנסויות של התנדבות בקבוצת החונכות	אבני יסוד של מקצוענות	קבלת התמחות
כותרת – מי אני תצוגת תוצרים	כותרת – מי אני תצוגת תוצרים	פרויקט זהות – מי אני	טיפוח מודעות עצמית לשיפור היכולות לעבודה יעילה עם אחרים.	
יצירת סדרת סדנאות ו/או סיפוק משאבים לתכנים של החונכים.	משימות מכתבי תודה	ניסוח מכתבים לאתרי התנדבות	מכתבי תודה	
סיוע בארגון הפאנל / הדוברים	כתיבה ביומן הרפלקטיבי	סדרה של דוברים מסביבות שונות (למשל: בית ספר, בית כנסת, סביבה עסקית, מוסך) או דיון בפאנל	הבחנה בין התנהגויות ראויות בתרבויות וסביבות שונות	הבנה והסתגלות לתרבויות / סביבות שונות
		פרויקט ללמידת שרות פרויקט עניין אישי	איתור צרכים וסיעור מוחות לפתרונות	פיתוח פרויקטים
		סדנה פרויקט עניין אישי	רכיבים של פרויקט וכיצד להשתמש בכלים לפיתוח פרויקט	
		פרויקט שיתופי	עבודה בקבוצה על פרויקט	

כיתה ח' - מה אני לא יודע שאני לא יודע?

השנה הזו מוקדשת להרחבת אופקים. לעתים קרובות אנשים אינם מודעים למה הם לא יודעים. שנה זו תתמקד בניסיון לספק לתלמידים אפשרויות לחוות דברים שלא חשבו שיוכלו לעניין אותם, וזאת כדי להרחיב את הזדמנויות הלמידה שלהם.

תפקיד היועץ ללמידה מבוססת התמחות SLC	הערכה	פעילויות/חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
ארגון הדוברים שישתפו בנתיב העניין והקריירה שלהם	כתיבה ביומן הרפלקטיבי	סדרת דוברים	רפלקציה על תחומי עניין שונים ועל נתיבים מקצועיים	גילוי תחומי העניין
	התלמידים מתארים שלושה תחומי עניין ומציגים את תהליך האיתור שלהם בתצוגת תוצרים.	הערכת תחומי עניין פגישות אחד על אחד עם חונך שיחות עם בני משפחה וחברים להראות ולספר התנסויות של התנדבות קבוצתית	זיהוי/איתור תחומי עניין	
	בהתאם לכל פרויקט	תלוי בפרויקט האישי	השלמת פרויקט אישי שקשור לאחד מתחומי העניין	
לספק מידע על אפשרויות ההתנדבות ולסייע לקשר את התלמידים	תצוגת תוצרים	התנדבות אישית מתמשכת	להסביר כיצד ארגון שהתנדבת בו מסייע לקהילה/לאנשים ואיזו השפעה היתה להתנדבות	הכרות מעמיקה/הבנה של עסקים וארגונים
ארגון האתרים להתנדבות והמנהלות המעורבות בכך. להוות משאב לקשרים בקהילה ופרויקטים של שירות קהילתי	תצפית של החונך	סיור בחברה	תצפית ותיאור של רכיבים תרבותיים שונים בארגון	
ארגון הסיורים המקצועיים, תחבורה והמנהלות השונות	הערות בעקבות הסיור או ראשי פרקים ליומן הרפלקטיבי	התנסויות של התנדבות בקבוצת החונכות פרויקטים של שירות קהילתי בקבוצת החונכות	שאלת שאלות הבהרה ושאלות שיובילו להבנה מעמיקה.	
לספק מידע על אפשרויות ההתנדבות ולסייע בקישור התלמידים	מתאם ההתנדבות/ פיקוח או הערכה	התנדבות אישית מתמשכת	מעקב אחרי הוראות מדורגות במהלך התנסות התנדבותית	עבודה יעילה עם מבוגרים

תפקיד היועץ ללמידה מבוססת התמחות SLC	הערכה	פעילויות/חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
לספק מידע על אפשרויות ההתנדבות ולסייע בקישור התלמידים	מתאם ההתנדבות/ פיקוח או הערכה	התנדבות אישית מתמשכת	שאלת שאלות הבהרה והעמקה במהלך התנסות בהתנדבות אישית	
לספק מידע על אפשרויות ההתנדבות ולסייע בקישור התלמידים	מתאם ההתנדבות/ פיקוח או הערכה	התנדבות אישית מתמשכת	לבקש ולקבל משוב מקדם ממבוגרים ולהגיב באופן הולם במהלך התנסות של התנדבות עצמאית	
מבוגרים שניתן לבטוח בהם לקיום שיחות הטלפון המדומות	טופס משוב לשיחת טלפון	סדנה שיחות טלפון מדומות	כללי התנהגות בשימוש בטלפון	קבלת למ"ה
מבוגרים שניתן לבטוח בהם לקיום הראיונות המדומים		סדנה ראיונות מדומים להתנסות	מיומנויות ראיון	
ארגון סיורים מקצועיים		סיורים מקצועיים	כתיבת אנתרופולוגיה של מקום ההתמחות	
	ראשי פרקים ליומן הרפלקטיבי מצגת בתצוגת התוצרים	התנדבות אישית מתמשכת	הבנה והסבר על אופן ההתאמה למקום ההתנדבות	הבנה והסתגלות לתרבויות וסביבות שונות
ארגון סיורים מקצועיים הסעות ולוגיסטיקות	תצפית של הסיור הערות, או ראשי פרקים ליומן	סיור מקצועי	התבוננות ותאור של פערים בין דוריים בארגון	
		פרויקט אישי עפ"י תחום עניין	פרוק הפרויקט למשימות קטנות	פיתוח פרויקטים
		פרויקט אישי עפ"י תחום עניין	פיתוח והתנהלות עפ"י ציר זמן	

כיתה ט' - כיצד אני משתלב?

עולם שלם ממתין בחוץ כדי לסייע בצמיחה ובהתפתחות שלך. כיתה ט' תוקדש לפיתוח מיומנויות והתנסויות שיאפשרו לך להשתמש בקהילה שלך כדי לתמוך בחקר הלמידה ותחומי העניין שלך

תפקיד מתאם התמחות	הערכה	פעילויות / חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
	התלמידים מתארים את תחומי העניין שלהם וכיצד ישיגו אותם באמצעות הלמ"ה	הערכת תחומי עניין פגישות אחד על אחד עם החונך שיחות עם חברים ובני משפחה להראות ולספר	זיהוי תחומי עניין עכשוויים	גילוי תחומי עניין
	תא אישי לכל פרויקט	תלוי בפרויקט אישי	השלמת פרויקט למ"ה שקשור לעניין האישי, צרכי העסק / הארגון ומשפר את הלמידה	
תמיכה בחונך, בתלמיד ובמנטור בתהליכי יצירת הפרויקט.	הערכה של חונך את הניתוח והשלמת הפרויקט	פגישות אחד על אחד עם המנטור של הלמ"ה והחונך	ניתוח צרכי העסק או הארגון ותכנון פרויקט שיענה על הצרכים האלו	הבנה של עסקים וארגונים
	כתיבה ביומן רפלקטיבי משוב של מבוגר	ראיונות ימי תצפית פגישות	התייצבות בזמן לעבודה	עבודה יעילה עם מבוגרים
מעבר על ההערכות של המנטור מעקב אחרי ההערכות האלו שיאפשר מעורבות עמוקה אחרי התלמידים האלו ו/או עריכת בקרת נזקים אם נדרשת כזו	הערכה של המנטור של פרויקט העניין	פרויקט	פיתוח מערכת יחסים מקצועית הדוקה עם מנטור של הפרויקט בתחום העניין (כלומר: המבוגר הזה מוכן להיות כתובת עבורך או לסייע ביצירת קשרים בסיום הפרויקט)	
אימון התלמידים ומענה לפניות טלפוניות		חיפוש הזדמנויות ושליחת פניות טלפוניות	שימוש במאגר הנתונים של למידה בעולם האמיתי	קבלת למ"ה
	תלמידים מוצאים הזדמנויות חדשות הודות למערכת הפניות הטלפוניות	סדנה על דרכים להתחבר למשאבים ושיטות חיפוש	הבנת השיטות למציאת משאבים בקהילה	

תפקיד מתאם התמחות	הערכה	פעילויות / חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
ארגון אירועי רישות (networking)	קורות חיים שלמים ומכתב התעניינות	סדנה	רישות יעיל למציאת הצרכים	
	קורות חיים שלמים ומכתב התעניינות	סדנה	כתיבת קורות חיים ומכתב פניה	
	כתיבת יומן רפלקטיבי	ראיונות תצפיות	זהה כיצד תשתלב בסביבה / תרבות ואיזה התאמות תידרש לעשות כדי להחזיק בהתמחות של 3 חודשים	הבנה והסתגלות לתרבויות/סביבות שונות
		פרויקט מתחום העניין אישי	זיהוי ושימוש יעיל במשאבים	פיתוח פרויקטים
		פרויקט בתחום עניין אישי	כתיבת הצעות פרויקט	

כיתה י' - איך אתחיל לנהל את הלמידה שלי?

בשנה זו תתקדמו לעבר הפיכתכם ללומדים עצמאיים. תקבלו את המפתחות ותנווטו את דרככם להשכלתכם תוך לקיחת אחריות על הלמידה שלכם.

תפקיד מתאם ההתמחות	הערכה	פעילויות / חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
	התלמידים מתארים את תחומי העניין שלהם וכיצד ישיגו אותם באמצעות הלמ"ה	הערכת תחומי עניין אחד על אחד עם החונך שיחות עם חברים ובני משפחה להראות ולספר	זיהוי תחומי עניין עכשוויים	גילוי תחומי עניין
		תא אישי לכל פרויקט	תלוי בפרויקט אישי	השלמת פרויקט למ"ה שקשור לעניין האישי, צרכי העסק/הארגון ומשפר את הלמידה שלך
תמיכה בחונך, בתלמיד ובמנטור בתהליכי יצירת הפרויקט.	הערכה של חונך את הניתוח והשלמת הפרויקט	פגישות אחד על אחד עם המנטור של הלמ"ה והחונך	ניתוח צרכי העסק או הארגון ותכנון פרויקט שיענה על הצרכים האלו	הבנה של עסקים וארגונים
	טופס מושגי למ"ה מלא	התמחות חקר רלוונטי לתחום העניין	שיפור אוצר המלים המקצועי	עבודה יעילה עם מבוגרים
חלוקת הערכות מנטורים באמצע ההתמחות ובסיומה מעקב עם התלמיד, המנטור והחונך בהתאם לתוצאות	הערכת מנטור	התמחות	חיפוש אחר משאבים ותמיכות הנחוצים להשלמת הפרויקטים (פרואקטיביות)	
חלוקה ואיסוף של הערכות מנטור	הערכת מנטור	קריאה ו/או שאלה על מדיניות השימוש בטכנולוגיה באתר ההתמחות התנהלות עקבית בהתאם למדיניות הזו	הבנה והצגה של שימוש נכון בטכנולוגיה בהתמחות (טלפונים סלולריים, מחשב, גלישה ברשת, מדיה חברתית וכו')	
איסוף התצפיות של החונכים חלוקה ואיסוף של הערכות מנטורים	תצפית חונך הערכת מנטור	התמחות	פיתוח אסטרטגיות לתקשורת יעילה בהתמחות (להיות אסרטיבי, קשוב וכו')	

תפקיד מתאם ההתמחות	הערכה	פעילויות / חוויות	ידע ומיומנויות	צעדים
חלוקה ואיסוף של הערכות מנטור	הערכת מנטור	סדנה למ"ה	מקצועיות משופרת	קבלת למ"ה, אחזקה, יישום
	ניירת מופנית לחונך על בסיס קבוע	למ"ה	ניירת ומנהלות שקשורות ללמ"ה (יומן, מושגים, לז"הצעת פרויקט ההתמחות..)	
כתיבה ביומן	סדנאות התנסות למ"ה	הבנת הזהות החברתית וכיצד היא משפיעה על התקשורת (כמו מגדר, גזע, גיל, מעמד, דת, מוצא אתני ונטיה מינית)	פיתוח שאלות להכרות והבנה של תחומי עניין	פיתוח פרויקטים
	פרויקט למ"ה	שימוש בשאלות חקר להנעת הלמידה		

כיתה י"א - היכן התשוקה ויכולת ההשפעה שלי?

בכיתה יא מתחיל תהליך של צמצום ומיקוד של תחומי העניין. עד כה חוויתם חוויות רבות וחקרתם תחומי עניין שונים. כעת הזמן לקדם את התשוקה שלכם כדי להעמיק את השפעתכם בקהילה תוך כדי העמקת הלמידה.

תפקיד היועץ	הערכה	פעילויות	ידע ומיומנויות	צעדים
אספקת משאבים בהתאם לצורך	מחונן נפרד לכל פרויקט	פרויקט בגרות	חקר עמוק של תחום עניין	גילוי תחומי עניין
	התלמידים מתארים את תחומי העניין וכיצד חוקרים אותם באמצעות למ"ה	הערכת תחומי עניין פגישות אחד על אחד עם החונך שיחות עם חברים ובני משפחה להציג ולהראות	זיהוי תחומי עניין עכשוויים	
	רישום נפרד לכל פרויקט	תלוי בפרויקט אישי	השלמת פרויקט למ"ה שקשור לתחום העניין האישי, צרכי העסק או הארגון והרחבת הלמידה	
תמיכה בחונך, בתלמיד ובמנטור ותהליך יצירת הפרויקט	הערכת מנטור על הניתוח ועל השלמת הפרויקט	פגישות אחד על אחד עם מנטור למ"ה ועם החונך השלמה של כלי פיתוח לפרויקט למ"ה	ניתוח צרכי העסק או הארגון ותכנון פרויקט שיענה על הצרכים האלו	הבנת עסקים וארגונים
	הצעת פרויקט שלמה	פיתוח פרויקט למ"ה	הובלת התהליך של זיהוי פרויקט הלמ"ה	עבודה יעילה עם מבוגרים
חלוקת הערכות מנטורים באמצע ההתמחות ובסיום מעקב עם התלמיד, המנטור והחונך בהתאם לתוצאות	הערכת מנטור	התמחות	חיפוש אחר משאבים ותמיכה שנדרשים לסיום הפרויקט (פרואקטיביות)	
	הערכת מנטור	לקרוא או לשאול על מדיניות השימוש בטכנולוגיה באתר ההתמחות התנהלות מתמדת על פי המדיניות הקיימת במקום	הבנה והצגת שימוש נכון בטכנולוגיה בהתמחות (טלפונים סלולריים, מחשב גלישה ברשת, שימוש במדיה חברתית וכו')	
	קובץ מושגי התמחות למ"ה מלא	התמחות חקר רלוונטי לתחום העניין	העשרת אוצר המלים המקצועי	

תפקיד היועץ	הערכה	פעילויות	ידע ומיומנויות	צעדים
סיוע בזיווג התלמידים על פי תחומי עניין		תלמיד צעיר צופה בתלמיד בוגר	תמיכה בצמיחה של תלמידים צעירים יותר ולמידה על תחומי העניין שלהם	קבלת התמחות
	כתיבה ביומן הערכת מנטור	למ"ה	יצירת תקשורת יעילה בסביבה/תרבות שונה	הבנה והסתגלות לתרבויות / סביבות שונות
		פרויקט למ"ה ו/או פרויקט בגרות	חיבור הפרויקט לדרישות החינוכיות	פיתוח פרויקטים

כיתה יב - מהי המורשת שלי?

איך יזכרו אתכם? מה תהיה ההשפעה שלכם? במהלך תכנון פרויקט הסיום תשאירו חותם על קבוצה של אנשים ובקהילה. התשובה לשאלה מה יהיה החותם שלכם בעולם ומה יהיה עומקו היא בידיכם.

תפקיד היועץ	הערכה	פעילויות	ידע ומיומנויות	צעדים
	מחווון לפרויקט בגרות	פרויקט בגרות	חיבור תחום עניין אישי לצורך בקהילה	גילוי תחומי העניין שלך
	התלמיד מתאר תחומי עניין וכיצד חקר אותם באמצעות פרויקט בגרות	הערכת תחומי עניין פגישות אחד על אחד עם חונך שיחות עם בני משפחה וחברים להציג ולספר	זיהוי תחומי עניין עכשוויים	
תמיכה בתלמיד בחונך ובמנטור בתהליך יצירת הפרויקט	הערכת מנטור על הניתוח ועל השלמת הפרויקט	פגישות אחד על אחד עם מנטור למ"ה ועם חונך השלמת כלי פיתוח פרויקט למ"ה	ניתוח הצרכים של העסק או הארגון ותכנון פרויקט שיענה לצרכים האלו	הבנת עסקים וארגונים
	תצוגת תוצרים	למ"ה	זיהוי כיצד העסק או הארגון מתאים לכלל האוכלוסייה (באופן מקומי / גלובלי)	
אספקת בסיס נתונים לאפשרויות התנדבות וסיוע בקישור התלמידים	הערכת מנטור תצפית חונך	למ"ה	לעבוד ביעילות עם מבוגרים רבים	עבודה יעילה עם מבוגרים
אספקת בסיס נתונים לאפשרויות התנדבות וסיוע בקישור התלמידים	הערכת מנטור	למ"ה	תכנון משותף והוצאה לפועל של פרויקט עם מבוגרים	
מעקב אחרי קשרי התלמידים לספק לתלמידים חומרים שיווקיים ראויים		גיוס מנטור לתמיכה בחברייך התלמידים	תמיכה בקהילת בית הספר הרחבה באמצעות הפיכה לסנגור / תומך של תלמידים צעירים	יישום למ"ה
		תלמיד מנהיג או מסייע לסדרת סדנאות זהות דוריות / חברתיות	סיוע בפיתוח מודעות בקרב תלמידים צעירים	הבנה והסתגלות לתרבויות / סביבות שונות
		פרויקט תזה בוגר	ניהול תהליך הפרויקט מתחילתו עד סיומו ללא עזרה חיצונית רבה	פיתוח פרויקטים

חומרים של תכנון פרויקט

דגם תלמיד: שאלות למ"ה

שם התלמיד

שם הלמ"ה: מוסך טייני

איך? מה? איפה? מי? מדוע? - שאלות הלמ"ה מתחילות ברגע שבו החונך אומר "מזל טוב, יש לך למ"ה", ובמוח שלך מתחילה התרוצצות של רעיונות, תכניות ומחשבות. יש לכתוב הכל וכל שאלה שעולה בדעתך על הלמ"ה. שאלות אלו הן שלך בלבד, והן יהפכו להיות בסיס לפרויקטים ושאלות נוספות. לא להירתע ובעיקר ליהנות!

- מה בבניין מניע את הרכב?
- איזה דלקים חלופיים לבניין נמצאים בשימוש? מה בדלקים האלו מניע את הרכב?
- מה המאפיינים החשובים ביותר שגורמים למכונית מסויימת להיות טובה יותר מאחרות?
- כיצד פועלת מערכת הממסר?
- כיצד פועל המנוע?
- מי נחשב לאבי המכונית הראשונה?
- כיצד הרכיב הקיים במפלט משקיט את הרכב?
- איזה מחלקי הרכב אחראים על קביעת המהירות ומאפשרים לרכב מסויים להיות מהיר יותר מאחרים? מהם מדדי הבטיחות החשובים ביותר לרכב? כיצד יודעים זאת?
- לאיזה מהסוגים יש השפעה רבה יותר על האחר: מכוניות מרוץ או מכוניות רגילות?
- כיצד פועל המצת?
- במה כרוכה צביעה של רכב?
- מתי והיכן התקיים מרוץ המכוניות הראשון?

- כיצד פועלת במכוניות מערכת הידראולית?
- מהי ההיסטוריה של תצוגות כלי הרכב? מי היה היזם הראשון שלהן?
- מדוע תרבויות שונות מייחסות ערך שונה / דומה למכוניות, או האם יש הבדל בהתייחסותן למכוניות?

שאלות לפגישת תכנון פרויקט

- **גילדת ברונקס -** פיתוח פרויקט התמחות.
- טכניקת שאילת שאלות תלמיד – מנטור.
- השתמשו בטכניקה הזו במהלך פגישת פתיחה או פגישת אמצע עם המנטור והתלמיד המתמחה כדי לסייע בפיתוח פרויקט ההתמחות.
- **מושגי מפתח -** חשבו עליהם במהלך התשאול של המנטור ושל המתמחה הנוגע לעבודה:
- **למנטורים יש מומחיות -** הם מחזיקים בכל הידע והמיומנויות הנדרשים להצלחה במקצוע שלהם.
- **למתמחה יש ניסיון -** הם יודעים כיצד נראה היום יום שלהם בעבודה (מה הם נדרשים, שעות, עם מי הם עובדים, כיצד מתנהל היום). בנוסף לכך הם יודעים גם מהם תחומי העניין שלהם, מה הם מעוניינים לעשות ומה הם מבקשים לגלות / לברר.
- **המשימה שלכם היא לבדוק ולגלות מהם המיומנויות והידע** שעל המתמחה לרכוש ולקשר אותם לתחומי העניין של התלמיד.
- **תחומי סקרנות -** יסייעו בפיתוח הפרויקט ויחקרו בדרכים הבאות (שאלו את המתמחה בנוכחות המנטור - אפשרו למנטור להוסיף את התובנות שלו).
- **תיאור יום בהתמחות (מפורט ככל האפשר)**
 - שעת התחלה
 - הפעילות הראשונה בבוקר
 - מה אחר כך?

- ואחר כך? (שאלו את השאלה הזו שוב ושוב)
- אופן הביצוע
- הסיבה (הציגו את השאלה הזו לגבי כל דבר שהמתמחה עושה - גם כשזה מובן מאליו)
- אילו תובנות עולות? (כנ"ל)

השותפים לעבודה

- מה הם עושים? (יש לפרט ככל האפשר)
- מה הפעילות במהלך העבודה?
- מה את/ה אוהב/ת לעשות בזמן שלך?
- מדוע? (יש לפרט האפשר)
- כיצד הדברים האלו מתקשרים להתמחות? (המשימה היא לגשר בעדינות בין תחומי העניין של התלמידים למשהו שהם יכולים לעשות בהתמחות).

שאלו את המנטור את השאלות הבאות (אפשרו לתלמיד המתמחה להשתלב בתשאל)

על אלו פרויקטים אתה עובד עכשיו?

- האם הם פרויקטים גדולים?
- האם יש בהם חלקים שהיית יכול לתת למתמחה לבצע?
- האם יש פרויקטים שתמיד רצית להוציא לפועל אבל לא הצלחת למצוא את הזמן לכך?
- האם המתמחה יכול להתניע אותם?
- האם אני יכול לסייע לתכנן חלק מהפרויקט כדי להניע אותו?

רעיונות לפרויקטים

תחום: עבודה עם ילדים

אתרי התמחות:

1. מעון יום
2. בי"ח לילדים
3. בית ספר - יסודי וגן חובה

4. תכניות לפעילויות בתום יום הלימודים
5. גן חיות
6. מוזיאון לילדים
7. חנות צעצועים
8. מרכזי אומנות
9. תחנת טלוויזיה (תכניות ילדים), כתיבה, (ספרי ילדים)
10. תאטרון ילדים

רעיונות לפרויקטים באתר התמחות של גן חובה:

1. לסייע לתלמידים בקריאה, חשבון.
2. פרויקטים באמנות.
3. לתכנן ולהוביל יחידה ייחודית לצרכי הקבוצה (תזונה, בריאות, רב תרבותיות, תושב"ע, מוסיקה).
4. התחלת גלישה.
5. תכנון עלוני קיר.
6. תכנון וסיוע בטיול.
7. דפי מידע להורים.
8. סיוע בתקציב האוכל.
9. מודעות לנושא חיסונים.
10. ארגון בית פתוח להורים.
11. יצירת מדריכים להורים בנושאי בריאות, תזונה וכיו"ב.
12. חומרי שיווק - עלונים, דרוג של גן הילדים המבוסס על משוב של הורים ותלמידים.
13. יצירת גינה עם התלמידים.
14. עיצוב מחדש של החדר (או חלק ממנו, למשל פינת נמנום).

תיאור: תלמיד ומנטור עובדים יחד ליצור יחידה בגיוון תרבותי

מטרות למידה

תקשורת:

- כתיבת סקר, יצירת כרזה או שלט חוצות לחלל הכיתה, חומרים לשיעור, כתיבת הרפלקציה והחקר.
 - דיבור - פעילויות שמתקיימות, שיחות עם הורים.
 - קריאה - קריאת חומרי מחקר.
 - ביטוי יצירתי - עיון במוסיקה ובאמנות של הארצות האלו.
 - שפה זרה - תרגום חומרים לשפת הרקע.
- ##### חשיבה חברתית:
- הבנת נקודות מבט שונות: הבנת תרבויות שונות וכיצד הן מוצגות.
 - איתור כל ארצות המקור במפה וחקר בסיסי על הארצות הללו (ניתן לבחור חקר מעמיק על ארץ אחת).
 - חקר על גזענות וסטריאוטיפים (פשעי שנאה, דעות קדומות, וכו').
 - הפעלת פעילויות חונכות בנושאים האלו בבית הספר.
- ##### חשיבה מדעית:
- פיתוח השערות לבחינת רעיונות: יצירת השערות סביב הצהרות סטריאוטיפיות לתלמידים כדי שיסכימו או יתנגדו.
 - חקר: מחקר באמצעות שאלות מסגרת ומקורות מגוונים בנוגע לסטריאוטיפים ורקע של מדינת המוצא.

חשיבה כמותית:

- ניתוח הנתונים (מבדיקת ההשערה) לפני השיעור ואחריו וניתוח התוצאות.
- הצגת הרקע התרבותי של המשתתפים באחוזים ובגרף, בהשוואה לקיים בעיר ובמדינה בכלל.

חוזקות (איכויות אישיות):

- יחס מכבד, אחריות, יכולת ארגון, יכולת התמדה, מנהיגות, מודעות עצמית.

תחום: בעלי חיים

אתרי למ"ה אפשריים:

1. מרפאה וטרינרית
2. גן חיות
3. משק חקלאי
4. אורוות סוסים
5. מרכז רכיבה על סוסים
6. חוות גידול דגים
7. ארגונים סביבתיים
8. ביולוג שטח (לעתים קרובות מדובר במרצה)
9. צלם טבע
10. חנות חיות
11. מטפל בבעלי חיים
12. מאלף כלבים
13. פקח של משרד החקלאות שעוסק בבעלי חיים
14. מחלקת הגנים דגים וחיות בר
15. פקח רשות שמורות הטבע
16. חוקר מאובנים
17. בית מחסה לחיות
18. פנסיון כלבים
19. מטייל עם כלבים
20. בית חולים לחיות
21. שיקום חיות בר

פרויקט אפשרי לתלמיד בבית מחסה לחיות / צער בעלי חיים:

1. עבודה עם התקשורת המקומית לשווק אימוץ לשבוע של בעל חיים.
2. יצירה והדפסה של עלון שעוסק בשלבי האימוץ

- הראשונים של חתול או כלב בבית.
- 3. למידה לזהות סימנים התנהגותיים בחתולים וכלבים. תיעוד של הסימנים הללו כדי לאפשר זמן משחק נוסף לבעלי חיים שזקוקים לכך.
- 4. יצירת צעצועי העשרה לחיות בית שיאפשרו להם לשמור על רמת פעילות נאותה ובריאות טובה.
- 5. כתיבה ועיצוב של דף המידע של בית המחסה.
- 6. כתיבת דוחות סטטיסטיים עבור בית המחסה שיסייעו בגיוס תרומות ופניה לקרנות מחקר.
- 7. כתיבת פניה לגיוס כספים שיאפשר הרחבה או שיפור של המתקן.
- 8. הפקת אירוע גיוס כספים לטובת בית המחסה.
- 9. ארגון אירוע "אמץ חיה" בקהילה.
- 10. יצירת מודעה לטלוויזיה המקומית שמעודדת אנשים לאמץ מצער בעלי חיים במקום לקנות את חיית הבית הבאה שלהם.
- 11. לערוך מחקר ולהמליץ על מוצרים.
- 12. יצירת אוגדן חינוכי שמכיל מידע על מחלות נפוצות ודרכי הטיפול בהן, האכלה וטיפול מיטבי בחיות בית.
- 13. יצירת לוח קיר בכניסה לבית המחסה, עם תמונות בעלי החיים המוחזקים במקום.
- 14. יצירת סרט קצר על החיים בבית המחסה, להצגה בפסטיבל הסרטים המקומי

פרטים של הפרויקט - הפקת אירוע גאלה לאיסוף תרומות למען בית המחסה:
תקשורת:

- הכנת הצעת פרויקט מפורטת כולל ציר זמן.
- קריאה על בית המחסה, ההיסטוריה של המקום ותפקידו.
- יצירת קשרים בקהילה כדי ליצור התעניינות באירוע.

- יצירה / תכנון של חומר שיווקי וכרזות לדיוור עבור האירוע.
 - שימוש בתמונות באיכות גבוהה של בעלי החיים מבית המחסה לקישוט אולם האירועים.
 - שיח מקצועי עם ספקי האירוע - חברת הקייטרינג, מנהלי אולם האירועים.
 - כתיבת מסמך סיכום פרויקט שמתעד את החקר והעבודה שנערכו במהלכו.
- חשיבה כמותית:**
- איסוף מידע על מחירים לכל היבטי האירוע.
 - תכנון תקציב לאירוע של 150 משתתפים.
 - רווחים צפויים לפרויקט בהתאם למספר המשתתפים.
 - תיאור התקציב המתוכנן באמצעות תרשימים ויצירת נוסחה לתיאור ההשלכות התקציביות.
 - עיבוד נתונים אמינים בנוגע לבתי מחסה לחיות.
 - יצירת תיאורים גרפיים משכנעים להעברת המסרים האלו.
- חשיבה מדעית:**
- קריאת מחקרים עדכניים, גילוי הטרנדים העכשוויים בשמירה על בריאות חיות הבר המקומיות ובאילו אסטרטגיות שימור נעשה שימוש.

חשיבה חברתית:

- יצירת תכנים שמתארים את החיים במקלט ואת חשיבות העבודה שנעשית במקלט עבור הקהילה כולה.
- מציאת ציטטות שתומכות במתן יחס הומני לבעלי חיים לקישוט אולם האירוע.
- קריאה על ארגונים מקומיים וארציים אחרים הפועלים למען בעלי חיים, יצירת קשר עם הארגונים האלו כדי לבדוק אפשרות שיתמכו או ישתתפו באירוע.
- יצירת חומרים שיציגו כיצד תוצרי האירוע יופנו

באופן ישיר לרווחת בעלי החיים.

חוקות (איכויות אישיות):

- ארגון כל המידע והמחקר בתחום.
- אחריות לכל פרטי האירוע.
- התמודדות עם קשיים בפרויקט.
- ניהול הזמן באופן כזה שהאירוע יצליח.
- כתיבה רפלקטיבית שתשקף את התהליך.

תחום: בריאות/רפואה

אתרי למ"ה אפשריים:

1. בית חולים (כל המחלקות: רופאים, מיון, שרותי רווחה, טכנולוגית מידע, תרגום, שרותי הסעדה וכיו"ב)
2. מרפאה
3. מעבדה משפטית (פורנזית)
4. משרד רופא משפחה
5. מומחה (אף אוזן גרון, אורתופדיה).
6. פיזיותרפיסט
7. מרפא בעיסוק
8. אחות
9. סייע לאחות
10. בית אבות
11. בית יולדות
12. מחלקת הבריאות
13. חברת ביטוחי בריאות
14. חברת תרופות
15. מוסד מחקר רפואי (בי"ח, מכון מחקר או אוניברסיטה)
16. מיילדת
17. רפואת ספורט
18. תזונאי
19. מאמן כושר

20. מרפאת חיסון
21. מלכ"ר שעוסקים בבריאות
22. חוקר של בריאות הציבור
23. מורה מחנך לבריאות / תכנית חינוך לבריאות
24. הורות מתוכננת
25. כתב לענייני בריאות בעיתון או בתחנת שידור מקומית
26. מרכז חינוכי לבריאות הציבור

פרויקטים אפשריים לתלמיד שמתמחה עם אחות:

1. ללמוד לקחת סימנים חיוניים ולהבין מדדים (לחץ דם, רמת חמצן בדם, דופק חום).
2. יצירת מידעונים לחולים על מצבים בריאותיים מסויימים ודרכי מניעה וטיפול בהם (למשל: לחץ דם גבוה, סוכרת מסוג 2, השמנת יתר).
3. ניהול מחקר באמצעות סקר או ראיונות של מטופלים על האופן שבו הם רואים את הטיפול הרפואי / סיעודי שהם מקבלים ומה עשוי לשפר את החוויה שלהם.
4. איסוף וניתוח של נתונים סטטיסטיים של מחלקת הסיעוד כדי ללמוד על הנתונים הדמוגרפיים של החולים, תחלואה נפוצה וכמות הטיפול הנדרשת.
5. יצירת מילון מצולם / מצויר לכל הציוד והמכשור הקיימים באתר ההתמחות.
6. כתיבת מדריך אקדמי לאחיות חדשות באתר ההתמחות.
7. יצירת כתבה מצולמת על צוות הסיעוד.
8. כתיבת מאמר לעיתון המקומי על עבודת היום יום של האחיות בקהילה.
9. חקר על קריירה של אחות ועל המחסור הנוכחי הכוח סיעוד. שימוש בממצאים כדי ללמד תלמידים מקומיים על העיסוק הזה.

פרויקטים לתלמידים העוסקים באיסוף נתונים למטופלים שסובלים מלחץ דם גבוה:

חשיבה תקשורתית:

- הכנת הצעת פרויקט מפורטת וציר זמן.
- קריאת מידע על לחץ דם גבוה.
- קריאת עלוני מידע אחרים שנכתבו למטופלים.
- סיכום כתוב של מידע שעוסק במחלה, הגורמים לה, דרכי מניעה ודרכי טיפול.
- מציאה או יצירה של דימויים חזותיים שיהיו בשימוש בעלון.
- למידה להשתמש בתכנית הערכות.
- עבודה עם מנטור במטרה ליצור עלונים מקצועיים גם מבחינת התוכן וגם מבחינת הסגנון.
- כתיבת מאמר המכיל את כל החקר והעבודה הנוגעים לפרויקט הזה.

חשיבה כמותית:

- ניתוח נתונים סטטיסטיים ארציים שעוסקים בלחץ דם. יצירת גרפים שיראו סטייה.
- יצירת גרפים שיציגו את נתוני לחץ הדם שנאספו במחקר.
- למידה על יחידות המידה של לחץ דם.

חשיבה מדעית:

- עריכת מחקר, למשל: ניסוח השערה שעוסקת בלחץ דם בקרב תלמידים בהתבסס על נתונים דמוגרפיים. מדידת נתוני לחץ דם של מדגם אקראי של תלמידים. השוואת הממצאים לנתונים הכלל ארציים והכנת דיון בגורמי ההשפעה על נתוני לחץ הדם של האוכלוסייה הזאת.
- למידה כיצד נמדד לחץ הדם באמצעות המכשור הקיים - כיצד המכשור פועל ומה הנוסחה הפיזיקלית שקובעת את לחץ הדם.
- חוזקות (איכויות אישיות): כתיבה ביומן רפלקטיבי במהלך הפרויקט.

- יישום המחקר באופן אישי בנושאי תזונה ועיסוק בספורט.
- מנהיגות - שיתוף החונך וביה"ס במידע.

תחום: מחשבים - חומרה

אתרי התמחות:

1. חנות למכירת מחשבים.
2. מעבדות לתיקון מחשבים
3. מערכות מידע במקומות רבים:
 - בית חולים
 - בנקים
 - בתי"ס ואוניברסיטאות
 - משרדי עורכי דין
 - מוזיאונים
 - ספריות
 - מלונות
4. ארגונים ללא מטרת רווח שמשפצים מחשבים לתרומה
5. מורים לטכנולוגיה

רעיונות לפרויקטים:

אתר התמחות: משרד פרסום

- בדיקת תקינות המחשבים.
- יצירת מדריכים / פרוטוקולים לשדרוג ותיקון המחשבים.
- שיפור הביצועים של המחשב.
- תיקון תקלות.
- שדרוג ובדיקת זיכרון.
- רשימה של שאלות נפוצות לעובדים בנושאי מחשבים, הרשת, המערכת.
- שדרוג או קניה של ציוד חדש - ניתוח עלות תועלת.

- סקירה וניתוח של מערכת גיבוי.
- היבטים ארגונומיים ובריאותיים של מקום העבודה.
- תרגולים בנושאי שימוש במחשבים ופרוטוקולים.

המטרות:

- שדרוג או קנייה של ציוד חדש - ניתוח עלות תועלת.
- תיאור: המנטור ביקש מהתלמיד להציג לו ולממונה עליו תכנית / הצעות להחלפת או שדרוג 15 מחשבים במחלקת הנהלת החשבונות.

חשיבה תקשורתית:

- כתיבה - של התכנית ומצגת.
- דיבור - מצגת מקצועית לפני המנטור והממונה.
- טלפונים ליצירת קשר עם אנשים בנוגע למחירים ולמפרט של מחשבים חדשים ומחזור / גריטת הישנים.
- קריאה - קריאת מחקר על מחשבים חדשים ומחזור.
- מחשבים ומולטימדיה.
- הבנת החומרה של מחשבים חדשים, מחזור או שימוש בפוואר פוינט.

חשיבה חברתית:

- הבנת נקודות מבט שונות: השפעת השלכת מחשבים על הקהילה, ניקוי ותרומה של מחשבים לקהילה או לארגונים במדינות אחרות.
- חקר אי השוויון של קהילות שונות והיכולות המחשביות שלהן.
- היסטוריה: הבנת הצורך בשדרוג מחשבים.
- היסטוריה של שינוי המחשב במהלך 20 השנים האחרונות.

חשיבה מדעית:

- פיתוח השערות לבחינת רעיונות תוך שימת דגש על גיוון במקורות התומכים ברעיונות באמצעות ראיות.

- ניתוח איזה סוג של מחשבים ורכיבים לקנות עבור המחשבים החדשים.
- מחקר: מציאה ותייעוד של מקורות מגוונים ומהימנים.

חשיבה כמותית:

- הבנת המספרים שישפיעו על ההחלטה איזה מחשבים לקנות. הבנת העלות של החזקת המחשבים (תיקונים, תמיכה טכנית, חוזי שרות, פחת).
- ניתוח הנתונים מבדיקת ההשערה.
- קנייה השוואתית - בחינת סוגים שונים של מחשבים ותסריטים שונים.
- יצירת תקציב בקובץ אקסל.
- תכנון הצגה גרפית של המידע.

חוזקות (איכויות אישיות):

- אחריות.
- כבוד.
- ארגון.
- התמדה.
- שיתוף פעולה.

משוב של חונך למידה בעולם האמיתי

במהלך ההתקדמות בלמידה בעולם האמיתי, הכלי הזה עשוי לשמש כמדריך בהערכה העצמית שלך את ההתנסות

חקר תחומי עניין

כיצד אוכל להניע אותם באופן שונה בסמסטר הזה?	מה הן המשוכות הגבוהות ביותר עבור תלמידי בחקר תחומי העניין שלהם?
כיצד אעקוב אחר עבודתם?	איזו עבודה הם יעשו?

ראיונות אינפורמטיביים

כיצד אוודא שהם מוכנים לראיונות?	מהן המשוכות עבור תלמידי ועבורי בשלב הזה של תהליך הלמ"ה?
כיצד ננהל מעקב אחרי פגישות עם המנטור?	באיזה טכניקות חדשות נשתמש, התלמידים ואני בסמסטר הנוכחי?
כיצד אוכל לעקוב אחרי זה?	איזה סוגי עבודה הם יעשו?

ימי תצפית

כיצד אכין את תלמידי?	כיצד אתקשר עם מנטורים בנוגע לימי התצפית?
כיצד אעקוב אחת ההתקדמות?	איך מתקיים תהליך התחקיר?

ארגון/הכנת למ"ה

כיצד אוכל לתקשר באופן יעיל יותר עם מנטורים פוטנציאליים?	מהם הקשיים שהתלמידים ואני ייתכן ונתמודד עימם כאשר נרצה להבטיח התמחות?
מהם הצעדים הבאים שעלי להסביר לתלמיד/למנטור לפני סיום הפגישה הראשונית?	מה עלי לעשות עם התלמידים לפני פגישת ההכנה? אחרי פגישת ההכנה?

הכנת פרויקט

מהו הקושי המרכזי בהכנת הפרויקט?	כיצד אוכל לוודא שהצרכים של כל הצדדים (מנטור, תלמיד, חונך) מקבלים ביטוי במהלך ההכנה לפרויקט?

תמיכה מתמשכת בלמ"ה

כיצד אוכל לעשות שימוש יעיל יותר בפגישות אחד על אחד עם התלמידים לשם תמיכה בעבודת הלמ"ה?	מהו הקושי המרכזי שלי בתקשורת מתמשכת עם המנטורים?
כיצד אעקוב / אנהל כל זה?	מה אעשה כדי לאזן את התמיכה בתלמידים שיש להם למ"ה ואלו שאין להם?

צעדים בתהליך ההתמחות

האיורים הבאים המציגים את תמצות הצעדים הנדרשים, עשויים לסייע הן לחונכים והן לתלמידים בהמחשת תהליך חקר הלמ"ה.

צעד ראשון: השלמת רשימת הסימון ללמידה בעולם האמיתי

צעד שני: לכתוב בקשה ליצירת קשר

צעד שלישי: כאשר יש אישור, לבצע את שיחת הטלפון! לעדכן את יומן השיחות. ביצוע שיחת מעקב

על ידי החונכים. צעד רביעי: לציין את זה ביומן / לוח השנה (ל"ז).

צעד חמישי: להשלים אישור יציאה מבית הספר

צעד שישי: לארוז את כל מה שזקוקים לו: יומן פרויקטים, דמי נסיעה, מפות, שאלות מחברת, עט.

צעד שביעי: צא!

צעד שמיני: דיווח לחונך. החונך יתקשר לביצוע שיחת מעקב.

צעד תשיעי: כתיבה ביומן הרפלקטיבי,

אנתרופולוגיה ארגונית.

צעד עשירי: חזרה על כך עד שההתמחות

תושלם!!

שלבי ההתמחות

שלב הראיון האינפורמטיבי:

- יומן שיחות
- קבלת רשות מהחונך
- סופר ל"ז
- אישור יציאה
- שאלות איכותיות
- טלפונים
- כתיבה רפלקטיבית ועדכון / תדריך
- תודות

שלב ימי התצפית

- על פי בקשת החונך
- סופר ל"ז
- אישור יציאה
- משוב של יום התצפית
- מעקב של החונך
- תודות

הכנת למ"ה

- מערכת גיבוי חברית לילדים בבית"ס
- חבילה לילדים
- פרופיל מנטור
- פגישת הכנת למ"ה

המכון
לחינוך
דמוקרטי

מדריך למידה מבוססת התמחות

מדריך זה הוא אחד מסדרת מדריכי רשת לבתי ספר שפועלים במודל התחל"ה (התמחות, חונכות, למידה) המבוסס על מודל Big Picture Learning שפותח ברשת בתי ספר בארצות הברית. המודל פועל במטרה לקדם שוויון הזדמנויות בחברה ולבנות גשר בין ההשכלה הפורמלית הנרכשת בבית הספר, לבין המיומנויות וההרגלים הנדרשים להשתלב בסביבות העבודה המשתנות והחדשניות של המאה ה-21.

מטרות אלה מושגות באמצעות פריצת חומות בית הספר והפיכת המרחב העירוני-קהילתי-עיסקי לחלק בלתי נפרד ממרחבי הלמידה שפתוחים עבור התלמיד.

המודל הינו מודל בית ספרי תרבותי שלם ובמסגרתו פועלת מגמה לבגרות תחת קורת הגג של משרד החינוך. המודל מפותח ומלווה בשותפות של ג'וינט אשלים והמכון לחינוך דמוקרטי. החוברות מהוות חלק מתוכנית ההכשרה והליווי של המודל, הן מחברות לרציונל של התוכנית, פורשות את עיקרי השפה הבית ספרית במודל ונותנות כלים מעשיים לבעלי התפקידים השונים בבתי הספר.